

AKTIEBOLAGET
GÖTEBORGS BANK

KARLSTAD

Västra Torggatan 5 (mitt emot Grand Hotell)

*Ni bör ej förvara hushållspengarna hemma,
ej heller bära dem på Eder, utan göra dem räntabla ge-
nom att öppna sparkasseräkning med Göteborgsbanken.
Denna räkning är avsedd för mindre besparingar samt
för bestridande av hushålls- och andra löpande person-
liga utgifter. Insättningar och uttag å densamma kunna
ske hur ofta som helst.*

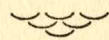

Wermlands Enskilda Bank

Hushållspengarna

räcka bättre till om de i början av månaden placeras å sparkasseräkning hos oss. Uttag kunna ske när som helst.

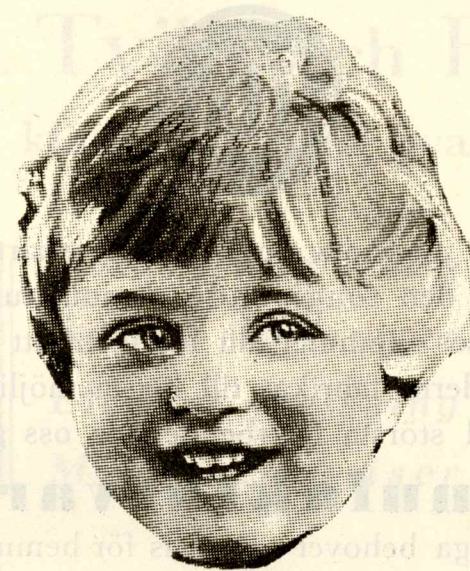
Hemsparbössor

utlämnas på begäran.

Kemisk Tj... Färgning

av alla slags... alitet som helst

och man... under sex decen-
när har... i Karlsk.
Hos... märk...
ett... för...
Varje... sin inköp av

Havregrynsgröt

har alltid ansetts som en god och närande kost, icke minst för barnen.

Kokar man gröten på

HAKONBOLAGETS

Corona-Gryn

blir den så delikat och lättsmält som gärna är möjligt.

Säljes endast i privata affärer.

Sedan mors och mormors ungdom eller snart under sex decennier har "Eos" varit den tongivande manufakturfirman i Karlstad. Hosgående märke "Eos" kommer allt framgent att vara en garanti för ett förstklassigt, modernt fabrikat till lägsta möjliga försäljningspris. Varje dam kan med största förtroende hos oss göra sina inköp av

Manufakturvaror

dels för det personliga behovet och dels för hemmet. Vi äro rustade att kunna tillfredsställa varje anspråk i fråga om de enklaste vardagsvaror såväl som de mest eleganta modenyheter.

Ekelöf & Svenson A.-B., Karlstad

Kemisk Tvätt och Färgning

av alla slags kläder i vilken kvalitet som helst

Omsorgsfullt arbete

Snabb leverans

Elegant pressning

Moderata priser

KARLSTADS ÅNGTVÄTT

Skönfärgeri och kemisk tvättanstalt

Karlstad - Telefon 496

Herman Eklöfs Frukt- & Fröaffär

Drottninggatan 23 - Karlstad - Telefon 501

Rekommenderas

Karl Olsons Eftr.

Drottninggatan 15, Karlstad
(mitt emot Grand Hotell)

Rekommenderas

Etabl. 1864

Telefon 321

Heléns Antikaffär

V:a Torggatan 3, Karlstad
Telefon 1562

Rekommenderar

sig vid köp av alla slag av antika saker, möbler, silver m. m.

Obs.! Ej nygjorda antikviteter. Obs.!

Begär alltid
KALBORGS KAFFE

förnämsta i marknaden

MATSILVER

i silver och nysilver, flera prislägen och
mönster ss. Vasa-, Svensk, Stadshus-,
Prinsessan Märtha's med flera olika mo-
deller, bäst och fördelaktigast hos

Telefon 77

Telefon 77

Juvelerare Axel Franzon, Karlstad

Vid behov av

**Mattor, Möbeltyger
Gardiner, Duktyger**

anlita specialaffären, som har den största
sorteringen till de lägsta priserna

Österlunds Mattaffär, Karlstad

Telefon 176

(mitt emot Saluhallen)

Telefon 176

Gott kaffe serveras hos

E K M A N S

Dagligen färska bakelser. Nyhet! Franska wienerbröd.

INLEDNING.

Karlstads Husmodersförening är en länk i det förbund, som sträcker sig över hela vårt land under namn av Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund.

Lokalföreningarna av S. H. R. hava i huvudsak upptagit sitt arbete å två linjer: dels för sig själva, dels för samhället. Vår lokalförening har försökt sammanbinda de båda linjerna.

År 1924 upptog Karlstads Husmodersförening barnträdgårdsarbetet på sitt program. I barnträdgården, som förestås av en från Fröbelinstitutet utexaminerad lärarinna, finnas f. n. 47 elever, av vilka 35 erläggas hel och 8 halv avgift samt 4 hava friplatser. Två dagar i månaden samlas från barnträdgården avgångna barn under lärarinnans ledning till gemensamt arbete och trevnad.

År 1925 hade Karlstads Husmodersförening S. H. R. glädjen att kunna avsätta 1,000 kr. till en semesterfond. Denna fond ökas därigenom, att föreningen av all inkomst lägger 10 % till densamma. Den årliga räntan å kapitalet, som nu uppgår till 1,813 kr., användes till att bereda en tids semestervila åt husmödrar, som äro i behov därav, men sakna medel att förskaffa sig densamma. Innevarande år har föreningen haft glädjen att på ovan nämnda sätt kunna hjälpa sju husmödrar. Detta jämförelsevis stora antal beroende på, att den nöjesskatt, som inflöt vid av barnträdgårdsbarnen å teatern anordnad barnföreställning, av Drätselkammaren godhetsfullt beviljades till detta ändamål.

Ofta har det varit svårt för en husmoder att kunna lämna de sina och erhålla behövlig vila, eller har sjukdom kommit och gjort henne oförmögen att sköta sitt hem. Vår förening hoppas att kunna anställa en hemsyster, som vid sådana tillfällen kan träda hjälpande emellan. Som grundplåt till den härtill behövliga kassan har

föreningen av en för saken intresserad person fått mottaga 200 kr.

Vid våra sammankomster — andra tisdagen i varje månad med undantag av månaderna juli, aug. och jan. — står vår förenings sparböss framme. Det, som lägges i denna, användes till inköp av blommor eller till att på annat sätt om möjligt bereda en liten glädje åt sjuka medlemmar.

År 1928 upptog S. H. R. tanken på att anordna en julmässa i Blå Hallen, Stockholms Stadshus, och detta blev en impuls för Karlstads Husmodersförening S. H. R. att upptaga denna idé och att därigenom åt kommande släkten söka bevara allt det av tradition, som omspinner julen.

De år, som gått sedan Karlstads Husmodersförening S. H. R. bildades, ha för dess medlemmar varit glädjefyllda arbetsår. Tack vare framgången i vårt arbete och i övertygelsen om, att det fyller ett behov, våga vi fortsätta efter samma riktlinjer som hitintills. Vi hoppas, att vår förening även i fortsättningen skall omfattas med förståelse, och att nya medlemmar vilja komma och stödja densamma, ty, som det står i Husmödrarnas sång: »Det gäller ej söndra, det gäller förena, det gäller stå eniga hand uti hand».

EMILIA NYRÉN.
Sekreterare.

ANNA LUNDBLAD.
Ordförande.

Karlstads Husmodersförening
S. H. R.

Årsmöte 10 februari 1931

Samkväm under år 1931:

10 mars, 14 april, 12 maj, 8 sept., 13 okt., 10 nov., 8 dec.

Lokal: Östra Torggatan 16

Barnträdgården.

En familjefaders syn på denna gren av Husmodersföreningens verksamhet.

Barnträdgården! En och annan tittar kanske förvånad upp och säger: vad är det? Vi ha så länge vant oss vid benämningen Kindergarten utan att reflektera på, vad ordet egentligen betyder, att dess översättning till en början förefaller oss mera främmande än låneordet självt! Låt oss komma överens om att ge en vacker verksamhet i Sverige ett svenskt vackert namn.

Barnträdgården — tänk på ordets innebörd och medge att det innebär något oändligt stort och skönt. Ty, bland allt underbart och vackert i Guds skapade natur, finnes något högre, vackrare och utvecklingsrikare än en trädgård av naturens skönaste blommor, barnen! Har Du följt en sådan liten blomma från den tid, då hon är den hjälplösaste av allt i naturen? Men gå och jollra litet med henne. Se hur det lilla ansiktet lyser upp, hur ögonen stråla — tänk vad ett sådant litet pyre kan *ge*; är det inte, som hade hon med sig en glimt från en bättre värld, som lyser upp vårt liv. Tror man inte lättare på det goda, och är det inte som ägde man en förmögenhet — av ädlare och varaktigare art än guld.

Den lille växer upp helt inom hemmets ramar till en början. Han leker för sig själv eller, om han är lycklig att ha syskon, tillsammans med dem. Han sysselsätter sig själv rätt bra. Men är det ett sunt barn, kommer snart nog en tid, då ett verksamhetsbegär vaknar. Många föräldrar, kanske de flesta, ha inte tid att sysselsätta sig tillräckligt med barnet för att tillfredsställa dess håg till företagsamhet. I synnerhet i början måste det ju vara hjälp med tusen små saker, och tusen frågor skola besvaras. Får inte

barnet hjälp och uppmuntran vid sina små intressen, kan det hända, att den lille antingen blir »bråkig» och »odydig» — endast utslag av verksamhetsbegär — eller resignerar och slöar till, det farligaste av allt.

Barnets begär efter sysselsättning behöver en avledare för att bringas in i rätt fåra. Hur många barn ha inte kommit på fel spår från början genom att de icke givits sysselsättning utan börjat stryka på gator och gränder och där i sina känsliga och mottagliga sinnen fått dåliga intryck. Arbetslusten går bort, det är roligare att springa fritt omkring. När sedan arbetet *måste* börja, känns det som ett olidligt tvång. Har den lille däremot från början fått sin naturliga håg efter verksamhet tillfredsställd i lämpliga proportioner till omväxling med leken, finner han snart i sysselsättningen ett nöje och en tillfredsställelse. Jag föreställer mig, att ett sådant barn i fortsättningen lättare kommer underfund med arbetets glädje och välsignelse.

För de föräldrar, som av olika anledning ej ha tid — eller förmåga — att sysselsätta småttingarna, bör det kännas lugnt och glädjande att veta, att det finns personer, som, fullt inseende svårigheten för många hem att tillräckligt underhålla barnen, med glädje och uppoftande nit ställa sig till föräldrarnas hjälp därvidlag. De äro särskilt utbildade för sin uppgift och förklarade lämpliga att varligt handha barnens första stapplande steg för att göras nyttiga i livet. Vi äro dessa personer varmt tack skyldiga för ett osjälviskt och samhällsnyttigt arbete. De äro trädgårdsmästarna i denna underbara plantskola. Det är nog många gånger tålmodsprövan-

de. Det är inte alla blommor, som av sig själva växa raka eller prunka i den rätta färgen; inte alla, som arta sig att bära den rätta frukten, när tiden blir mogen. Här måste tuktas också och beskåras; lagom med solsken och lagom med regn skall det vara. Att passa av detta rätt vet vilken trädgårdsmästare som helst, hur svårt det är. Och på detta beror dock allt. I synnerhet när plantan är liten och svag. Det är ett ansvarsfullt arbete, men det bör kunna ge en stor tillfredsställelse.

Barnträdgården har också sin stora betydelse som en förberedelse till skolan. De små måste börja tänka på att passa tiden; en viss ordning måste de finna sig i; de måste vara från Mor ett par timmar om dagen; de skola ta sig till och från lokalen. Det hela blir litet spännande och intressant. De ha alltid något nytt att tala om, när de komma hem.

Och så få de *kamrater*. En pojke har kanske inga syskon alls, en annan har endast pojkar omkring sig och träffar här så eteriska väsen som flickor. En tredje kanske tvärtom. Sådant uppoftar och underlättar övergången till skoltiden.

En vacker dag kommer pojken hem från barnträdgården och har med sig ett litet arbete, som han »själv» förfärdigat. Ett litet enkelt arbete, men som fordrar en viss omtanke och fingerfärdighet att utföra. Se, hur ögonen stråla, hur angelägen han är att visa det för Mor och Far! Det är med en viss stolthet, han omtalar, att han »gjort det själv». Han känner med sig, att han gjort något nyttigt, utfört ett arbete. Hans självkänsla och ambition ha väckts. Underhåll dessa känslor!

Även här i Karlstad äro vi lyckliga att ha en barnträdgård, som verkar sedan flera år tillbaka. Det är Husmodersföreningen, som under »Tant Mias» intresserade och energiska ledning driver den. Från att ha haft en ganska ringa

tillslutning har den alltmer växt ut. I siffror: från för några år sedan cirka 15 elever till i år 47 st. Detta visar ju tydligt, att den stått under god ledning, som förstått vinna barnens och föräldrarnas förtroende.

Avgifterna, som ej kunna anses vara höga, äro knappt tillräckliga att ge lärarinnan något så när skälig lön för hennes uppoftande arbete. Så tillkommer ju lokalhyra, materiel m. m., som Husmodersföreningen får satsa. Ett viktigt önskemål är, att några friplatser ytterligare må kunna beredas medellösa barn. Ty barnträdgården borde om något vara en demokratisk inrättning.

Att barnen själva omfatta verksamheten med intresse visar sig däri, att många av dem, sedan de börjat sin skolgång, återkomma för att delta i slöjdaftnarna. Dessa »äldres» arbeten inbragte förra året cirka 100 kr., som jämte barnföreställningens å teatern netto avsattes till den Husmodersföreningens Barnträdgårds garanti-fond, som finnes för oförutsedda händelser.

Att »Tan Mia» funnit vägen till barnens hjärtan, framgår av följande. Vår son, som gått förra terminen i yngsta avdelningen, sade en dag mot hösten: nu vill jag inte fortsätta i barnträdgården. — Varför det? frågade vi, föräldrar, i smärtsamt överraskad ton. »Därför att *Tant Mia* har förlovat sig».

Nå, jag tror att föräldrarna kunna ta detta med ro. »Tant Mia» är nu gift, men om jag inte misstar mig, kommer hon nu ännu lättare att förstå och älska barnen — och de henne.

Barnträdgården — liten och obetydlig kanske till det yttre, som alla plantskolor — men vilka möjligheter innesluter den inte!

Vore inte denna gren av samhällsnyttig verksamhet värd litet mer uppmuntran — och understöd! — från såväl kommun som enskilda.

Bos pappa.

Med tanke på barnens vitaminbehov och familjens välbefinnande använder en klok husmor **Ömans, Apertin,** välsmakande **Råglimpa.**

Efterfråga den i affärerna.

Karlstads Husmodersförenings
Barnträdgård

börjar vårterminen den 15 januari

Friplatser finnas.

Lokal: Östra Torggatan 16

Som elev vid undervisningen mottages ung, musikal. flicka

En modern
Köksbelysning

underlättar i högsta grad arbetet
Vi stå gärna till tjänst med alla upplysningar

A.-B. L. Luppert & C:o, Karlstad
Telefoner: 611, 670, 729

DEN EKONOMISKA HUSMODERN
Kem.Tvättar och Färgar

hos

hos

Stil och elegans
bibehålles

Insänd gods
per post

Norrköpings Färgeri A.-B.
Skönfärgeri och Kemisk Tvättanstalt
Telefon 3151 NORRKÖPING Telefon 324

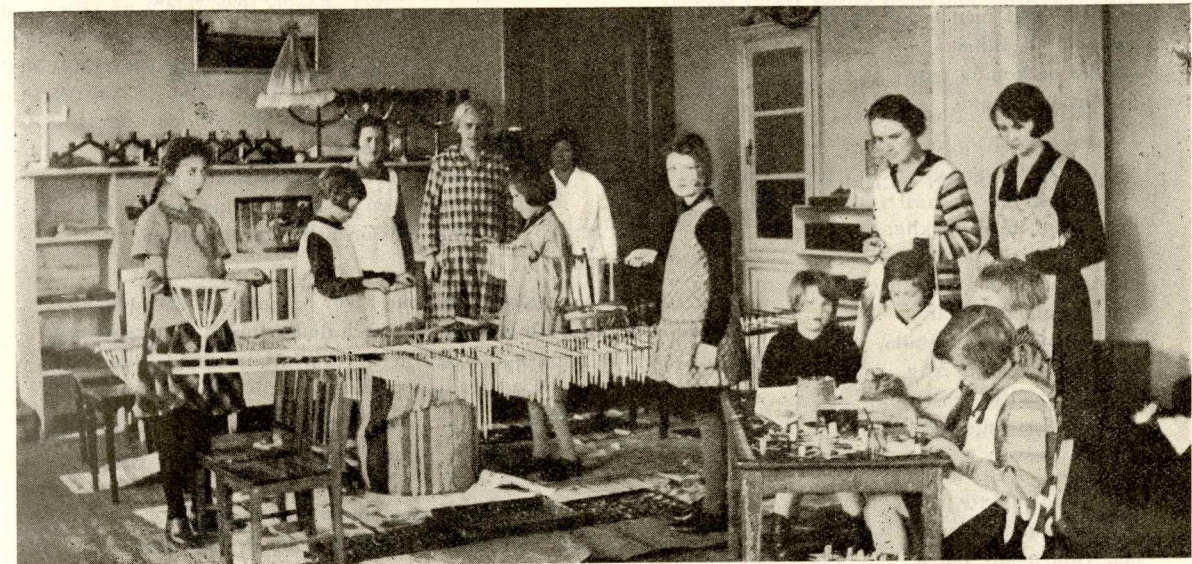

Vid köp av

Husgerådsartiklar

vänd Eder till

Österberg's Järnaffär, Karlstad
Telefoner: 617, 745, 1017

Förberedelser för julmässan 1929.

De stora barnen i arbete och nöje

Teaterföreläsningen våren 1929.

SAGBOKEN.

1. SAGOFÉN.

Lång var min väg, och ändå kort
för den, som rätt den finner,
och dock den för så långt, långt bort,
som endast tanken hinner.
Den för till Fantasiens land,
mitt land det underbara,
långt bortom aftonrodnans brand,
och dit skall vi nu fara.

Först nå vi Drömmens trolska sjö.
Ur silverklara vågor
stiger Lycksalighetens ö
i aftonsolens lägor.
Där lyser Sagas gyllne slott
ur trädens täta grönska,
och har du kommit dit in blott
finns allt, vad du kan önska.

Det folk, som detta land bebor,
jag tänker, att du känner.
Från drottningen till lingtonmor
de äro dina vänner.
Från sagobokens alla blad
de mött dig många gånger,
och är du ledsen, blir du glad vid deras skratt och sånger.

2. JULTOMTEN.

Först i raden kommer den,
som dig kärast är, min vän.
År från år han kommer åter,
knaacker på var dörr,
tröstar alla små som gråter,
sprider glädje såsom förr.
Och i påsen, som han bär,
finns vad allt dig kärast är,
och för barn, de allra flesta,
är väl sagorna det bästa.
Ifrån bladen i de böcker,
han i påsen bär,
komma alla trolska väsen,
som du skall få skåda här.

3. SAGOKUNGEN OCH SAGODROTTNINGEN.

Gamle kungen, snäll och rar
går omkring och ställer,
är för alla som en far,
straffar när det gäller.
Älskar dock ej strid och kiv,
skott och vapenlekar —
nej, ett lugnt och stilla liv,
vin och feta stekar.

Högförnäm och drottningfin,
stolt som ingen annan,
i purpur släp med hermelin
med guldkrona kring pannan,
med huvudet med lockars krans
kastat stolt tillbaka
skrider oåtkomlig hans
högförnäma maka.

4. SAGOPRINSESSAN OCH SAGOPRINSEN.

Prinsessan är så lycklig,
så ung och söt och rar,
är stoltheten för mamma
och solskenet för far.
Och sol och ljus för alla,
hon möter på sin väg.
Vem kan väl le och tralla
som lilla sessan, säg?

Men onda makter lura
på litet kungabarn,
och vilja henne fånga
i sina falska garn.
Då måste unga prinsen
till strid och bragder dra
och bort från troll och häxor
sin lilla sessa ta.

5. TÖRNROSA.

Nog känner du törnenas fångna prinsessa
som drömde bland rosor i hundra år,
som bar sömnens förbannelse över sin hjässa
och gömdes bland blommande, stickande snår.
Tills prinsen bland törnena fann sin Törnrosa
och trängde dit in med sin väckande kyss,
genom stickande dödar styrde sin kosa
och väckte till liv allt, som slumrade nyss.

6. ASKUNGEN.

Nog känner du också den torftiga lilla,
som sköts undan och gömdes i spiselvrån,
som av styvmor och styvsystrar tåldes så illa
och som likväl fick dansa med konungens son.
Som miste sin sko när från glädjen och dansen
i gästabusssalen hon skyndade bort,
som från askhögen lyftes till äran och glansen
av sin prins, som sin Askunge fann inom kort.

7. SNÖVIT.

Nog känner du Snövit, den vita och fina
med nattsvarta lockar och kinder som snö,
vars skönhet och ljuvhet blev drottningens pina,
och som därför av denna dömdes att dö?

Till dvärgarna kom hon, men spegeln förrådde:
»Snövit den fagra lever ännu».
Dock — hämndlysten drottning ej skada förmådde
Snövit, som frälstes av dvärgarna sju.

8. TOMTEBOBARNEN.

»Djupt under tallens rötter
en tomte har sitt bo,
där bor han med sin gumma i skogens tysta ro,
och fem små barn de hava, så lustiga och små
i stora röda mössor med vita prickar på.

Där bo små fina älvor bak mossig jättesten.
De komma fram och dansa ibland i månens sken,
och tomtebarnen tycka, att inte någonting
kan vara lika vackert som älvorna i ring.

9. PUTTE I BLÅBÄRSSKOGEN.

Putte i vilda skogen tavar sorgsen kring.
Han vill blåbär plocka, men finner ingenting.
Och Puttes tårar salta, de trilla — dropp, dropp, dropp —
det är som om de aldrig ville sluta opp.

Då kommer Blåbärskungen och Putte liten gör
och till sitt eget rike den stackars Putte för.
Hans många blåbärspojkar, de hjälpa Putte så,
att han den ena korgen med blåbär full kan få.

Sen rida de på skogsmöss till själva Lingonmor
som mitt i vilda skogen med sina flickor bor.
Och kan du bara tänka, att Puttes andra korg
blev full med röda lingon, och bort flög all hans sorg.

10. TROLLFAMILJEN.

Lufs, lufs.
De lufs så tungt,
de klampa med hårda fötter.
De trampa ned gräset så spirande ungt
och snubbla bland tallarnas rötter.
De fubbla och sno över stockar och sten
på krokiga, snedvridna, lurviga ben.
Och efter på mossan dansar
en samling praktfulla svansar.

Den förste är kutig och långnäst och stygg
och är pappa till trollungeskocken.
Trollmor går närmst med ett kräk på sin rygg
och efter den övriga flocken.

De drumla och trilla och kivas och slåss
och föra ett liv som en kullerstenskross.
Men den siste är fin och förnäm som en prins
och skall ha den vänaste trollmö som finns.

11. HÄXAN.

Vem stapplar väl fram med ryggen i krok
och blicken glimmande elak och vass,
mer farlig än vilddjurens rivande tass,
under huvudets mörka, skrämmande dok?
Vem får barnen att gråta och de stora att rädas,
och allt, som är ondsint och fult, till att glädjas?
Det är häxan, som djupast i skogen sig döljer,
och med sorger och tårar allt levande förföljer.

12. VÄRPRINSESSAN.

Hon har lockar som knippen av strålände sol
och ögon som skogarnas blå viol.
Hennes skratt porlar fram som vårbäckar små,
och kjolen är sydd av vårhimlens blå.
Och av knoppande grönt har hon famnen full
att strö på den svarta, nakna mull.
Det spirar, det växer, det sorlar — det går
som en dalrande susning av glädje och vär
över en vaknande, sömndrucken värld,
där vårprinsessan drar fram på sin färd.

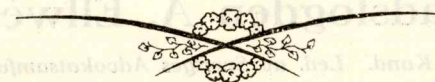
13. JON BLUND.

Men när solens sista strimma
flytt vid horisontens rand
och mång tusen stjärnor glimma
över skog och hav och strand,
när de trötta barnablickar
slockna bort i aftonstund
jag på färd var liten skiekar
med vår lille vän Jon Blund.

GOD NATT.

R I D Å.

Birgit Nilsson.

Semestervilan.

Ärade läsare!

Här ska Ni få del av en intervju. Liksom en sådan där publicist, som har till yrke »att utfråga personer om saker och ting», har jag tagit mig det orådet före att tala med en del husmödrar, som åtnjutit Husmodersföreningens semestervila för trötta husmödrar, om deras uppfattning om värdet därav. Alla tillfrågade semesterfirande hava haft samstämmade uttalanden. Så här har det låtit ordagrant från en, jag tror det kan gälla en för alla och alla för en: »Husmodersföreningens välvilja att låta oss komma på semester är storartad, tänk bara några dagar på ett lugnt och trevligt ställe, bra mat, å uppässning — dä som en minst av allt är van vid —, ett eget rum, som en kan vila ut

på, när en som häst behagar, utsikt över sjön, kaffe och småbröd i det gröna, tal å sång, ja vet frun, allt är trevligt och väl ordnat, så semestern den var utmärkt, och att få allt detta utan kostnad, dä kan en allt säga betyder mycket för oss, som fått ha nöjet att vara de utvalda för detta år; ja en skulle rent å vilja framhålla, att en går å väntar på te få komma tillbaka en gång till på semester. Ja hälsa och tacka föreningen från oss, att en blev liksom stärkt te bå kropp å själ». Det var inte svårt att göra den intervjun, ty alla tillfrågade hade brått att göra klart, hur belåtna de voro. Och jag har endast vittnat om vad de sagt och intet tillagt eller förändrat.

Emerentia.

ADVOKATER

Advokaterna Folke Adelson och Thor Loodin

Lindfors' Advokatbyrå, V:a Torggatan 3, Karlstad. Tel.: 516 och 211

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Advokaterna Blomberg & Granqvist

Järnväggsgatan 1, 3 tr., hiss, Karlstad

Advokat P. Blomberg, tel. 381, Advokat O. H. Granqvist, tel. 382, Kassa 1080

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Stadsfogden A. Ellwén

Jur. Kand. Led. av Sveriges Advokatsamfund

Karlstad. Telefoner: 1263, 663 och 133

von Sydow & Werner Advokatbyrå

V:a Torggatan 5, 1 tr., Karlstad

Advokat Kr. von Sydow, tel. 1758, Advokat A. Werner, tel. 291

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Det är dålig sparsamhet om icke

Husmodern och Husfadern

se efter gemensamt att boet är betryggande

Brandförsäkrat

i

SKANDIA

Kontor: Kungsg. 10

Agnar Huzell

Telefon 55

CITROËN

Hushållningssällskapets Vävskola

Hamngatan 4, Karlstad

1:sta klass vävskola. Åtnjuter statsunderstöd

Specialitet: Utbildar hemväverskor, yrkesväverskor och vävlärlarinnor. - Längre och kortare kurser. - Stipendier av statsmedel med ända upp till 45 kr. pr mån. - Fullständig garnaffär. Alla slags vävgarner tillhandahålles allmänheten till dagens lägsta priser.

Cecilia Persson-Ekvall.

En Glad Jul

får den familj, som gör sina inköp hos oss av specerier, konserver, delikatesser, frukt m. m. Vi utlova högsta kvalitéer, moderata priser samt snabb och omsorgsfull expedition.

E. Wallerstedt & C:o, Karlstad

Grundad 1865

1:sta klass speceriaffär

Tel.: 100 & 900

En trevlig julklapp

är

“Korsstygnsmonster från Värmland”

Värmlands Hemslöjd, Karlstad

Ett Porträtt

modernt och förstklassigt utfört
är alltid en välkommen julklapp

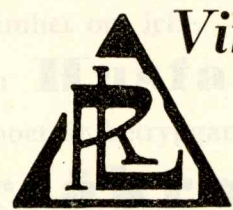
Beställ det hos

Dan Gunner

Hovfotograf

Drottninggatan 5, Karlstad. Telefon 1706

Ring och beställ tid för sittning

Vinterförvara

Eder velociped

hos

Robert Liljegrens

Velocipedaffär

Västra Torggatan 4

Velocipederna hämtas efter tillsägelse i butiken
eller pr telefon 1040

Om hemsystrar.

Karlstads Husmodersförening beslöt vid ett sammanträde den 12 Februari 1929 att jämte sin förutvarande verksamhet för barnträdgården och för beredandet av semestervila åt trötta husmödrar även arbeta för att kunna anställa en hemsyster.

Föreningens ordförande, Fru Anna Lundblad, erhöll omedelbart av okänd givare Kr. 200:— som grundplåt. Husmodersföreningarnas riksförbund (S. H. R.) tog redan från början av sin verksamhet upp hemsysterfrågan i samarbete med Uppsala Hemskola, som under senare år helt övergått från en vanlig hushållsskola till en anstalt för utbildandet av hemsystrar. Hemskolans kontraktsformulär och stadgar för hemsystrarnas verksamhet äro gemensamt godtagna av S. H. R:s styrelse och av Hemskolans styrelse och dessa kontrakt och stadgar skola följas vid hemsystrarnas anställning och fortsatta verksamhet. Särskilda stadgar och instruktioner skola sålunda ej uppgöras av respektive husmodersföreningar. Detaljerad överenskommelse mellan S. H. R. och Uppsala Hemskola förelades och beslut i frågan fattades vid S. H. R:s landsmöte i Sandviken 1923. Varje lokalförening av S. H. R. bidrar med ett årligt belopp av 10 öre per föreningsmedlem till en fond kallad »hemsysterfonden», vilken fond förvaltas och disponeras av Hemskolans styrelse. Karlstads Husmodersförening har således sedan 1927 till denna fond inbetalat Kr. 81:—, ungefär i medeltal Kr. 20:— pr år.

Inom de olika lokalföreningarna av S. H. R. äro redan nu icke mindre än 12 hemsystrar i arbete, nämligen i Uppsala, Hälsingborg, Umeå, Alingsås, Sandviken, Mariestad, Trälleborg, Falun, Borås, Kristianstad, Vänersborg och Sundsvall. I tur att få hemsystrar stå Gävle, Skara och Landskrona. Hemsystrarna anställas dessutom ofta vid kommunal fattigvård, för tjänst i församlingarna och inom olika organisationer. Hemsysterinstitutionen har slagit igenom även om det på ett och annat håll kunnat vara svårt att få planmässighet och reda i arbetet.

Hemsystemen har naturligtvis en synnerligen krävande uppgift och det fordras både av henne

personligen och av ledningen inom varje lokalavdelning mycken takt och finkänslighet samt tillika förmåga att i de enskilda fallen bedöma, var hennes arbetskraft bäst fordras.

Hennes arbete skall inte få karaktären av välgörenhet, hon får inte heller ersätta ett skolkan-de hembiträde och under inga förhållanden ersätta den utbildade sjuksköterskan. Hemsystemens arbetsprogram bör nog anförtros åt en enda person, så att hon ej slites mellan flera, som vilja bestämma över henne.

Vilken utbildning få då våra hemsystrar:

För att antagas som hemsysterelev fordras:

- a) att vara 21 år, men ej över 30 år (i undantagsfall kan åldersdispens beviljas);
- b) god folkskolebildning;
- c) god karaktär och tjänande sinne;
- d) god hälsa och goda kroppskrafter;
- e) praktisk läggning och vana i husligt arbete.

Utbildningstiden är 18 mån.

- a) Undervisningen de första 12 mån. omfattar:

Mallagning med allt vad därtill hör.

Hemmets sysslor i övrigt, såsom städning, rengöring, upppassning, tvätt, mangling, strykning.

I ett mindre gästhem, som står i samband med Hemskolans ävensom i ett sjukhem, beläget inom skolans område, få eleverna övning i husliga göromål. Inga tjänare finnas utan alla sysslor utföras av eleverna under respektive lärarinnas ledning. Lärarinnor och elever bo inom skolan varför det hela får karaktär av ett hem.

Barnvård: under 3 veckor i Fackskolans spädbarnhem.

Slöjd: enklare klädsömnad och linnenömnad, stoppning och lagning, samt vävning.

Teoretisk undervisning medelas uti följande ämnen:

Födoämneslära, hälsolära, hemvård, hushållsbokföring och medborgarkunskap. Därjämte förekommer undervisning i hemmets etik och bibelkunskap.

- b) Undervisningen de följande 6 mån. omfattar praktiskt sjukvårdsarbete på Samariterhemmet och å hem för gamla och kroniskt sjuka,

fortsatt utbildning i barnavård samt biträde åt de i Uppsala arbetande hemsystrarna.

Dessutom deltaga eleverna i teoretisk undervisning å Samariterhemmet i följande ämnen: Sociala frågor och social lagstiftning samt sjukvårdens etik.

Vilka hem skall då hemsystern efter sin utbildning tjäna:

Enligt de stadgar för hemsysters verksamhet, som S. H. R. och Hemskolans styrelse gemensamt utarbetat är:

1. Hemsysters uppgift att giva sitt arbete åt hem, som i följd av särskilda svårigheter, såsom sjukdom och dödsfall o. dyl. sakna nödig omvårdnad, och att giva handräckning åt ensamma gamla.

2. Hemsyster skall i första hand ägna sitt arbete till sådana hem, där de mest ömmande omständigheterna föreligga. Däremot får hon icke — annat än efter särskild prövning av den lokala styrelsen — arbeta i de hem, där de ekonomiska förhållandena tillåta anställning av annan arbetskraft.

3. Hemsyster har att utföra vanliga i ett hem förekommande sysslor och, där så fordras, vara behjälplig med enklaste sjukvård.

4. Hemsysters arbete i ett hem är av tillfällig art och får i regel räcka högst 14 dagar. Dock må efter förnyad ansökan tiden kunna förlängas, när detta befinnes av omständigheterna påkallat.

5. Hemsyster står ytterst under Hemskolans uppsikt och skall kvartalsvis till denna avlägga rapport över sitt arbete efter av kommittén fastställt formulär.

6. Arvode för Hemsysters arbete erlägges efter taxa, uppgjord av styrelsen för den lokala organisationen i samråd med »Hemsysterkommittén» (representanter från S. H. R. och från Hemskolans styrelse). Arvodet betalas till vederbörande lokalstyrelse.

7. Hemsyster får ej för egen räkning mottaga ersättning i penningar eller gåvor av de hem hon tjänar.

8. Hemsyster skall i sin verksamhet följa den lokala styrelsens anvisningar, vilka anvisningar skola stå i samklang med dessa stadgar.

9. Den lokala styrelsen har att stödja Hemsyster i hennes arbete och tillse, att hon med omsorg och intresse fullgör sina åligganden, att hennes dagliga tjänstgöring ej blir överanstängande, att hon ej annat än i största nödfall åläggas natttjänstgöring, varje månad får minst en dags sammanhängande vila, mesta möjliga söndagsvila och tillfälle att besöka gudstjänsten. Hemsyster äger åtnjuta 1 månads semester varje år med bibehållande av kontant lön.

Svårigheten vid att anställa en hemsyster är helt naturligt *den ekonomiska sidan*.

Med den utbildning hon har, och med de krav, som ställas på henne, bör hon få en ordentlig lön för sitt arbete.

Det är ingen hemlighet, att den förening, som anställer en hemsyster, ofta måste ge ekonomiskt understöd för att kunna hålla arbetet igång.

Vilka kostnader måste en förening räkna med vid anställandet av en hemsyster:

- Hemsyster uppbär en månads lön av Kr. 50: —.
- Hemsyster erhåller fri möblerad bostad om ett rum, fritt lyse, bränsle och fri tvätt, dessutom Kr. 2: — per dag i kostpengar de dagar, hon icke kan erhålla fri kost i sin tjänstgöring.
- Hemsyster äger att åtnjuta en månads sommarssemester med bibehållande av den kontanta lönen och Kr. 2: — per dag i kostpengar.
- Hemsyster sjuk- och olycksfallsförsäkras enligt särskilda bestämmelser.
- Vid tillträdet av tjänsten erhåller hemsyster fri resa 3:e klass.

Vilken betalning erlägga de hem, som låta be-tjäna sig av hemsystern:

Dagtaxan för hemsyster växlar mycket i skilda föreningar, beroende på olika förhållanden å respektive orter.

Sätter föreningen dagtaxan tämligen hög, kan föreningen räkna med en rätt avsevärd inkomst, men på samma gång undandrar man då de mindre bemedlade hemmen hennes hjälp och som denna del av hennes arbete anses som den allra viktigaste, kan man icke räkna med så stor inkomst. Betalningen erlägges icke till hemsystern personligen, utan till den organisation, som anställt henne i sin tjänst.

Dagtaxa för hemsyster växlar mellan Kr. 0: 75—Kr. 4: —.

I Uppsala stad räknar man endast på en genomsnittlig inkomst av Kr. 400: — pr år, medan man återigen på andra håll kommer upp i mer än det dubbla.

Då såväl hemsystemens kontrakt som hennes verksamhet i övrigt ställes under Hemskolans kontroll och måste gå efter dess stadgar, blir rörelsefriheten för de skilda föreningarna tämligen begränsad, men man vinner återigen mera stadga för hela hemsystersaken. Hemsystemens kall är att komma de små hemmen till hjälp i sjukdomstider och andra nödlägen av skilda slag — icke som sjuksköterska eller diakonissa — utan helt enkelt såsom den där tar upp hustruns arbete i hemmet, då hon själv är oförmögen att uträtta de dagliga sysslorna.

Hemsystern lagar mat, diskar, bäddar, städar, syr och lagar, skickar iväg barnen till skolan, gör uppköp m. m.

Någon invänder, varför är det endast de hem, där husmodern själv sköter hemsysslorna, som i de flesta fall få åtnjuta hennes tjänster?

Kan inte svårigheter, sjukdom och överanstängning ge anledning till att de mera ekonomiskt bäriga hemmen kunna få påräkna hennes hjälp? Kan inte hemsystern få hjälpa de ensamma självförsörjande kvinnorna, när de på grund av sjukdom äro oförmögna att utföra de dagliga hemsysslorna, göra inköp eller uträtta ett ärende; — alltsammans arbeten, som den utbildade sjuksköterskan inte kan åtaga sig.

Härtill måste den organisation, som anställt hemsystern, svara, att ledningen tillsammans med hemsystern i varje särskilt fall får pröva, var hennes tjänst bäst behövs.

Under den årligt återkommande julmässan söker Karlstads Husmodersförening att samla medel till sin verksamhet.

Barnträdgården har under innevarande år kunnat glädja sig åt så stort barnantal, att den ekonomiska sidan där tycks mera tryggad.

Föreningen hoppas därför, att en stor del av inkomsterna från julmässan detta år skall få gå till hemsysterfonden. Fonden måste bli så stor, att den kan utgöra en viss garanti, innan hemsystern kan anställas. Därför medverkar var och en till denna tankes förverkligande, som på ett

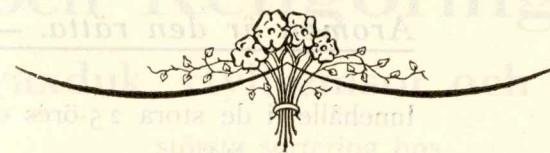
eller annat sätt stöder julmässan. Föreningen väntar därför ett verkligt gott ekonomiskt resultat. Det talas allt emellan så vackert om kvinnan och hemmet, att kvinnan hör hemmet till och att där ligga hennes förnämsta arbetsuppgifter, och som motsats sätts de kvinnor, som verka utåt inom föreningslivet och i det allmänna. Här gäller väl om någonsin satsen »att det ena göra och det andra icke låta». Visst kan föreningslivet förrycka hemarbetet och den lugna samvaron i hemmet, men det beror som mycket annat på den enskilda individens organisations- och arbetsförmåga.

Det väsentligaste måste alltid gå först. Man får ju för övrigt till resultat en växelverkan inom arbetet. Husmodersföreningarna söka ge nya värden till hemmen och ingenting vinnes utan offer av något slag.

I hemsystern möter oss ett nutida kvinnokall, som kan bli till väsentlig hjälp just för hemmen.

Kan Karlstads Husmodersförening börja med att anställa en hemsyster, kan tanken och verksamheten så småningom växa och utvecklas, då tjänar föreningen direkt våra hem. Det som i sig själv till en början kan se litet och obetydligt ut, kan dock i sig innesluta fröet till något större. Föreningen hoppas, att hemmen så småningom skola finna den hjälp och det stöd, som de så väl behöva i vår jäktade tid.

Nancy Enwall-Gardell.

”Var i din hushållning dig och
de dina gagnelig,
Ingen till men,
Som skulle du var dag leva
Och dock i morgon dö“.

(Gammalt ordspråk.)

”Av släkt och vänner i medgångs
stund
gå säkert sextio på ett pund.
Men tränger nöd och motgång på,
tvåhundra på ett lod plär gå“.

(Gammal vers.)

att krydda lagom

är ingen oviktig detalj i matlagningen. Men det är också viktigt att man använder kryddor som ej äro extraherade eller på annat sätt förfalskade.

Smaksätt maten och krydda brödet med
Sheikens kryddor

De äro rena och oförfalskade. —

Aromen är den rätta. —

Innehållet i de stora 25-öres och 10-öres förpackningarna är rikligt.

I varje välsorterad privataffär.

... endast den äkta kryddan giver
den rätta kryddsmaken. —

Bröderna Löfbergs A.-B.

Största och mest välsorterade lager av kulörta

Skinn- och Filtofflor

i

BERGQVISTS SKOAFFAR

KARLSTAD

Telefoner: 252, 1252 och 473

Mors bästa julklapp blir en kappa

Flick- och Barnkappor

Fullständig barngarderob. Bese vårt lager och efterhör våra priser. Obs. *manufakturavdelningens* rika sortering

NYA KAPPMAGASINET

Västra Torggatan 5

KARLSTAD

Puts- och Rengöringsmedel

Bordvaxduk, Hyllremсор och Borstar

största sortering hos

Nils Janssons Färghandel

Järnvägsgat. 14. Tel. 184, 584.

Herrhagsfilialen: Vasagat. 10. Tel. 2684

Nyheter i modellkappor

finnas alltid på lager. Beställningar mottagas

MARIA ÖSTMAN, KAPPAFFÄR

Järnvägsgatan 7, Karlstad

Glänsande vitt, fint linne

bör pryda bordet då det dukas till fest

Vi föra en mångfald moderna och trevliga mönster av bästa svenska och utländska fabrikat i såväl

Dräll-, Jacquard- som Damastkvalitéer

Handdukar från kr. 1:85 pr $\frac{1}{2}$ -duss. till de bästa hellinnevaror.

Gardiner, Bolstervar, Täcktyger, Möbelöverdrag, Filtar, Vaddtäckan, Sängöverkast, Fjäder, Dun och Kapok m. m.

Våra priser äro som vanligt låga.

Det är god ekonomi
för Eder att köpa hos oss.

H.-A.-B. Warumagasinet
KARLSTAD

Julens innebörd.

(Ur Husmoderförbundets medlemsblad.)

Varje form, varje sed lever på sin innebörd. Inneböörden avgör dess livskraft och livslängd. En sed fortlever genom sekler, den bäres av en djup, sig alltid förnyande innebörd. Genom sekler lever julen och julens högtid hos de nordiska folken, lever på sina minnen och traditioner, men fortlever genom sin innebörd. Vilken är då denna julens innebörd, som fortlevat genom heden och kristen tid intill våra dagar? Fråga hemmens kvinnor, ty de bära julens innebörd i sina hjärtan. Men de skola kanske ej svara. De ha genom seklen varit bärare av ordlösa värden.

Då den hedniska husmodern började sina omfattande rengöringsarbeten, sina väldiga mattillredelser till julen, då låg i dessa materiella förberedelser även en djup innebörd. Den materiella tyngd och kroppsliga övermåtnad, som än i dag vidlåder julfirandet i många hem, lever visserligen på traditionen från hednisk tid, men har mist den hedniska innebörden. Ty de väldiga matförråden, som till den stora midvintersfesten bereddades av årets skörd och av de slaktade djuren, de voro även till för att beveka högre makter. »Överflödet», skriver Keyland, »och dess överförande på tillvaron var medlet att skapa nytt överflöd, ny förkovran, ny ärings ymnighet från åker och ladugård, det var den magiska formel, som skulle stödja makternas välvilja, bringa naturens dolda rikedomar att utlösa sig. Hemligheten med den stora högtiden var, att allt, vad som då hände, det kom också i fortsättningen att hända, intet var då betydelselöst. Tidpunkten var alltså värd en insats, ett förskott, ju större dess bättre. Vi kalla detta offer. Men offret är naturbarnens bön.»

När männen bärgat och tröskat skörden, slaktat djuren, då var det husmoderns sak att med kunnighet och omdöme utforma det offer, som skulle bringa hemmet välgång och fördel under det kommande året. Men julrengöringen innebar något helt annat. Julnatten var den osaliga natt, då de döda återvände. Där funnos goda döda — där funnos väl forna husmödrar, som

om julnatten längtade sig ur graven för att få se julljusen brinna i de gamla hemmen. Men där funnos också döda, som hade ont i sinnet, opålitliga andar och väsen, och för att neutralisera deras onda uppsåt rengjordes hemmen grundligt och utfördes besvärjelser och riter.

Men julen var för de gamla även en solens, ljusets och förnyelsens fest. De firade solens återkomst, ljuset, som förjagar mörkret. Och detta solfirande blev anknytningspunkten till den kristna julkhögtiden. Ljuset, som uppgick vid horisonten, blev Kristus. För många ljuslångtande människosjälar blev denna symbol ett underbart svar på deras fördjupade och förändrigade längtan. Att vända sig till högre makter, ej med offer och gåvor utan i förtröstan och kärleksfull tilltro, den tanken hade många århundraden kvar, innan den blev de nordiska folkens egen. Men befrielse och förlösning innebar det, då suset av änglavingar blandade sig med de dödas smygande steg i julnatten, då heliga sånger höllo onda väsen på avstånd.

Men ej mycket kunde offras av de gamla sederna, den gamla hedniska julen. Den hade en för djup innebörd för att låta sig upphävas. Alltjämt tillreddes de väldiga matförråden, alltjämt bakade husmodern den säkaka, som om våren bröts med plogkniven och nedmyllades i jorden med utsädet, alltjämt brunno ljusen för de döda. Men sånger och klockklang löste julnattens skräck och tystnad. Betlehemsstjärnan blev den symbol, som ledde tanken förbi det kommande året och dess gåvor fram mot andliga och eviga mål. Så blev julen i Norden den rika, strålande innebördsmättade högtid, som i sekler brutit det nordiska vintermörkret mitt itu, öppnat i dess mitt en ljushärd, som blivit outhärlig för nordens folk.

Kring julfirandet utkristalliserar sig nu de tusen och en former, symboler, seder och vidskepliga bruk, som vi återfinna i olika delar av Norden. Med julens innebörd inom sig arbetar husmodern på hemmets förberedelser till julen. Hon bakar de olika bröden för människor och

djur och formar dem medvetet eller omedvetet efter den gamla symboliken eller inlägger i dem en egen tanke och mening. Men hon får tid även för hemmets prydnade. Av halm och kvistar, av tyglappar, papper, ja svinborst formar hon kronor, stakar och prydnader, formar ur sitt eget inre och skapar ur detta torftiga material föremål, inför vilka vi stanna i beundran. Hur förbleknar ej inför dessa luftiga gamla kronor av halm och svinborst de många grannlåter av in- och utländskt fabrikat, som i våra dagar börjat fylla hemmen till julen. Hur stumma ha ej de många tingen blivit, sedan den skapande handen ej längre förmedlar tanken och innebörden. Kunde vi ej till julen alltjämt låta den skapande handen forma våra hems prydnader? De långa julförberedelserna, de höra väl nu som fordom landsbygden till, men just stadens husmor, som för att skapa hemmets jul har så mycket färre stämningvärden till hjälp än landsbygdens husmor, borde låta julförberedelserna omfatta hemmets prydnade med enkla dekorationer, som hon själv med sina barn kunde tillverka. Hos de flesta barn lever skaparglädje och önskan att forma och pryda. Att klippa en pappersstjärna till jul, det blir för dem att skapa i hänförelsens tecken.

Inför tidens splittring och oro söka hemmen värna sin avskildhet, sitt inre liv. I belysning

av det mekaniska och nervslitande arbete, vartill nutidsmänniskan i så hög grad blivit dömd, ha hemmets arbete och dagliga sysslor fått ett nytt och högre värde som en ren och mänsklig form av arbete. Se vi nu redan i hemmets dagliga sysslor något högt och meningsfyllt, hur rika och högtidliga skola vi ej då önska göra hemmets högtider. Julen är hemmets största och djupaste högtid. Den innebär vår högsta tanke om hemmets hägnad och värme, dess samlande andekraft, dess personligt skapande liv. Då vi tända julens ljus på hemmets altare, äro de oss symboler för det andeljus vi önskade tända och vidmakthålla i våra hem.

Vi önska ej en renässans av de gamla helgederna för att de äro gamla, utan för att de äro vackra. Vår önskan att skapa även ny form för julfirandet bottnar ej i den formkult, som gör sig gällande i tiden, utan är ett uttryck för vår tro, att julens innebörd, som vi, hemmens kvinnor bära i våra hjärtan, alltjämt är så levande, så betydelsefull, att den är värd en rik och meningsfull form. Ty julens innebörd är alltjämt hednisk offerttanke och ljuslängtan, kristen tro och bön, vår tids tro på hemmet och dess samlande andekraft.

Eleonor Lilliehöök.

Ordförande i
Sveriges Husmodersföreningarnas
Riksförbund.

Husmödrarnas sång.

Kommen från städerna, kommen från landet,
Där stugorna stå under furornas sus!
Oss binder samman det enande bandet:
Tanken på hemmet, dess värme och ljus.
Vi bära minnena, vi bära sången,
Sången om hembygd, där spinnrocken går,
Minnen från tid, som är flydd och förgången.
Drömmen om framtiden också är vår.

Vår är ju plikten och modet att sträva
Med dagarnas tunga för hem och för härd.
I stad och på landsbygden, var vi än leva
Är hemmet vår gärning och där är vår värld.
Där ha vi vandrat de tusende stegen
Glömt att ett yrke vi hade, vi ock!
Glömt att en ensam och svag och förlegen
Blir frejdig och stark stödd av vännernas flock.

Starkt må vi växa oss, starka att skydda
Med värdande händer det hem som blev vårt.
Bygga en bro mellan slott och hydda,
Mildra och glömma allt ont och allt hårt.
Systrar, så låten oss verka och tjäna.
Bilda en kedja kring hela vårt land.
Ej gäller söndra, det gäller förena,
Det gäller stå eniga hand uti hand.

GERDA FRÖBERG.

Alwar Torell A.-B., Karlstad

Stor sortering i klädningstyger av

Ylle, Siden, Sammet

Kappor - Koftor - Klädningar

Låga priser

Tricotage

Kvalitetsvaror

Vår husmor uti köket står

och lagar härligt middagsmål,

Men spisen varm hon endast får

av Ahlmarks Prima

Hushållskol

Rekvireras pr telefon: 1217 - 238 - 1794

Klädningstyger, Vävnader, Sybehör

Ylle och Trikåvaror

m. m.

allt till billigaste priser hos

Arvid Söderströms Eftr.

Västra Torggatan 6, Karlstad

Telefon 114

A. R. Nordin, Skoaffär

V:a Torggatan 7, Karlstad

Telefon 627

Rekommenderar sitt välsorterade lager av:

Dam-, Herr- och Barnskodon

Tofflor, Galoscher, Bottiner

Damasker och Strumpor

Största sortering och lägsta priser. Gör ett besök!

Pålitliga Parkettgolv

läggas av stav från A.-Bol. Tannin, Västervik

1 års garanti. Ring

A.-Bol. Carl Ahlzén, Karlstad

Telefoner: 610 och 1748

Wermlands Hypoteksförening

Älvgatan 1, Karlstad

Fördelaktiga amorteringslån

på längre eller kortare tid beviljas mot
inteckning i jordbruksfastigheter.

Låg och under hela lånetiden oföränderlig ränta

Underrätta Eder om lånevillkoren   Telefoner: 16 och 603

SKODON

för salong, promenad och sport

Höga kvalitéer

Humana priser

Strandbergs

Karlstad. Järnvägsgatan 11. Telefon 1096

En ypperlig present

passande för alla herrar
finner Ni alltid i vårt urval av
Skjortor, Slipsar, Hand-
skar, Strumpor, Pyjamas
Underkläder m. m.

Linnéa Östman

Herreklipping. Järnvägsg. 7, Karlstad

En alltid välkommen julklapp

finner Ni hos

A.-B. Huzells Järnhandels Husgerådsavdelning

Telefoner: 881, 882, 883

Liljeholmens Ljus

i alla färger

Klara Hushållshandel, Karlstad

Telefon 988

CARL G. CARLSSON

Kungsgatan 20, Karlstad

Moderna Herrkläder.   1:a klass Herreklipping

Hattar och Skodon

C. JONSSONS EFTR.

Bosättningsaffär

Järnvägsgat. 8.

Telefon 285

Rekommenderas

Goda varor

Låga priser

HUSMÖDRAR

Ett handarbete från

“KONSTFLIT“

är en välkommen julklapp

Kungsgat. 10

Telefon 2534

GRAND HÔTEL

KARLSTAD

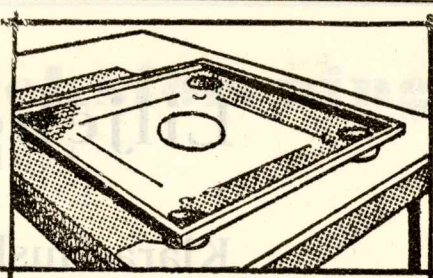
Dans alla lördagar

Festvåning för större och mindre sällskap

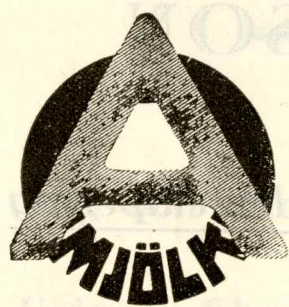

Suomi- eller
Pyramidspelet
Kr. 10:75

Couronne-spel
kompl.
Kr. 8:75

**IDROTTS
MAGAZINET**

Använd i hushållet alltid det bästa:

Mjök, Grädde, Smör och Ost

från

Karlstadsortens Mejeriförening

Moderna Fotografier

Nyströms Ateljé

Telefon 301 Klara 4 Telefon 301

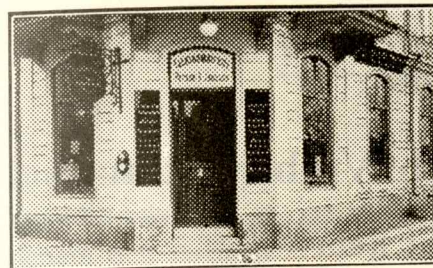
Alla husmödrar

som provat vårt hushållskaffe,
erkänna att detsamma i pris
och kvalité är oöverträffat

C. F. BERGS EFTR.

KARLSTAD

Husmoderns krav på belysning:

1. Bländfritt ljus
  2. i tillräcklig mängd
  3. på rätt plats. —
- Anförtro oss Eder belys-
ningsfråga och Ni
blir belåten.
—
Detta är god belysning.*

ELEKTROMATERIEL

Persson & Jansson
KARLSTAD Tel.: 2604, 2605

A.-B. Göteborgs-Magasinet

Telefon 1061

Karlstad

Telefon 1061

Specialaffär i tricotvaror

Stor sortering i Kapp- och Klädningstyger

Ida Wallin Gör Edra julinköp hos oss

Manufaktur- & Sybehörsaffär där Ni finner en mångfald nyttiga artiklar
Frimurarelogens hus, Karlstad - Tel. 1497 till billigaste priser.

Klädningstyger, Koftor, Jumpers

Väskor, Paraplyer, Underkläder

i silke, milanaise samt bomull

Ida Wallin

Manufaktur- & Sybehörsaffär

Frimurarelogens hus, Karlstad - Tel. 1497

**Permanent-
Ondulering**

hållbar och elegant

Riskfri enligt Eugène-metoden

Karin Granqvist

Karlstad

Kristinehamn

Ö:a Torgg. 11, tel. 857

Gamla Kyrkog. 9, tel. 272

**Låt binda Edra
böcker**

å

C. G. Dahlins Bokbinderi

Drottninggatan 23, Karlstad

Telefon 281

Ett erkänt förstklassigt arbete kan alltid påräknas

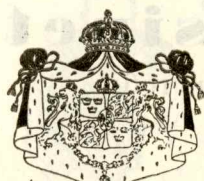

TINGVALLA BRYGGERI A.-B:s

välkända tillverkning:

Maltdrycker, Pommac och Vichyvatten

bör ej saknas i något hem

KUNGL. HOVFOTOGRAF

Etabl. 1903

Georg Jansons Fiskhall

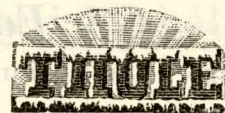
Rikstelefoner 469 och 1569, Karlstad.

Telegramadress: "GEORG"

Daglig tillförsel av färsk fisk

Största specialaffär i

Färsk sötvattensfisk, Sill och Saltsjöfisk, Böckling, Räkor m. m.

Skandinavians största Lifförsäkringsbolag

Inspektör: Kapten J. Rydén, Karlstad

Telefon 1072

"Gullivan" Blomsteraffär

Medlem av Blomsterförmedlingen

Telefon 1329

KARLSTAD

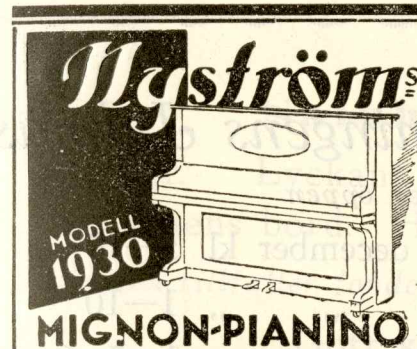
Telefon 1329

Alfr. Hanes, Karlstad

Kolonialvaror en gros

Rikstelefon, linjeväljare:

Interurbana och personl.	399	Kassa och bokföring.	54
Expeditionen	303	Bostaden	81
Bensin och fotogen.	54	Telegrafadress: HANES	

Ett svenskt kvalitetsinstrument av gedigen och modern konstruktion.

En fyllig, klangskön ton, vackra linjer och ett förmånligt pris utmärker Mignon-pianinet, som genom sina dimensioner passar även för rum med begränsade utrymmen.

A.-B. J. P. NYSTRÖMS ORGEL- & PIANOFABRIK — KARLSTAD.
Grundad 1865. — Kungl. Hoflev.

HJALMAR PETERSSON & Co.

Bokhandel - Pappersaffär - Boktryckeri - Bokbinderi - Stämpelfabrik

Telef. i linjevälj.:
N:o 1, 8, 65
Tryckeriet 82

KARLSTAD

Etabl. 1794

Telegramadress:
"BOKPAPPER"

Presenter i
Hushållsartiklar

stor sortering

**Gustav Petterssons
Bosättningsaffär**

Kungsgat. 2, tel. 1087

V:a Torggat. 5, tel. 2087

Damunderkläder

i stor sortering till

billigaste pris

Stora Bazaren

V:a Torggat. 6

Karlstad

MINIATYR
SPARKASSE
BÖCKER
AV SKINN
i format 9×6 cm.

Tillhandahållas
vid
insättning
å
sparkasse-
räkning
i

SYDSVENSKA BANKEN

Husmodersföreningens Julmässa

hålles öppen

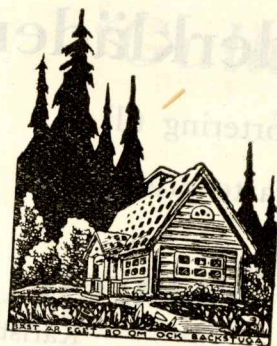
Fredagen den 5 december kl. 5—10
Lördagen „ 6 „ „ 1—10
Söndagen „ 7 „ „ 1—5, 6—10

Underhållning:

Fredag kl. 8. Uppläsning och Söndag kl. 1. Uppläsning. Sång.
Kvinnans kvart.* „ 7. Kvinnans kvart.*

Lördag „ 5. Uppläsning. Sång.
„ 8. Kvinnans kvart.*

*Författad av Ove Ekelund.
Herrkostymerna från Carl G. Carlsson.
Ändring av programmet förbehålles.

Ett eget hem är målet

som nås genom sparsamhet

Lägg slant till slant och insätt dem regelbundet i

Karlstads Sparbank

och fortare än Ni tror, har Ni möjlighet att bygga den egna stugan

Det bästa kaffet det bästa bakverket

i den trevligaste och mest originella lokalen

på

Hollandia

Salubord:

Julsaker. Lyckans bord. Matvaror.
Barnens bord. Handarbetsbord.

Vinsten tillfaller fonden för kroniskt sjuka.

Gott kaffe.

Utställning:

En serie gamla halmmodeller. Julkrubbor. Julaltare.

Dukade bord:

Julaftonens kaffebord. Julottebord. Julmiddagen. Festmiddagen.

Ungdomens bord vid Tjugonedag-Knuts dans.

Bord vid julgransskakning.

Karlstads Sparbank

Provinsens äldsta bank

Huvudkontor: KARLSTAD

Avdelningskontor på ett trettiotal platser i länet

God ränta, f. n. 4 procent

Billiga lån

O. GULLSTRANDS EFTR.

Möbler, Mattor, Gardiner

KARLSTAD

SUNNE

Inga
dragiga rum mer

Ett absolut dragfritt rum är ett önskemål för alla och i särskild grad för ömtåliga personer. Täta därför fönster och dörrar med ABC — den patenterade tätningens lista av fosforbrons. Den är i hög grad effektiv, och den bidrar på samma gång att utestänga onödigt buller. Kostnaden är ringa, och uppsättningen ingår i priset. Ring oss eller skriv. Vi demonstrera den med nöje utan förbindelse från Er sida

ABC

H.-A.-B. KARL OLSSON
Tel.: 858, 413 KARLSTAD Tel.: 151, 51

David Boman

Karlstad

RAM- och
KONSTHANDEL

Telefon 907, 1685

Etsningar, gravyrer, skulpturer m. m.
Fotoramar och speglar i största sortering

HARRY OLLONQVIST

Herrhagen, Karlstad

Tel.: Affären 856
„ Bostaden 2431

Mina kaffeblandningar av endast ädla
kaffesorter oöverträffade

SKODON

Stor sortering för hösten och vintern
i nymoderna färger och modeller

Obs.! Prima kvalitéer. Billiga priser

A. Anderson & C:o
Läder- & Skoaffär, Karlstad. Tel. 546

Den husmoder

som sätter värde på ett
gott kaffe bör prova Java-
blandning till 3:10 hos

Claes Gustafson

Telefon 820

En dragfri bostad

erhålles genom metalltätningens lista

“Hermetician“

Ensamförsäljare för Värmland:

C. J. Wermerantz A.-B., Filipstad Telefon 51

Beställningar i Karlstad kunna ske hos Snickare Lars Wallbäck, tel. 2542

Finns det någon husmor

som ännu ej prövat

“Solas Zinkglans“ ?

till sin diskbänk av zink

Skulle så vara fallet, är det på tiden att köpa en burk på prov

Ärade husmödrar!

Vid reparationer av Bottiner
Regnkappor, Stövlar och Ga-
loscher, Cykel-, Bilringar m. m.

Vänd Eder till

Nya Gummiverkstaden

V:a Torggatan 3, Karlstad

A. Drakes Eftr.

Blomsterhandel

Stadshotellet

tillhandahåller allt vad som önskas
inom blomsterbranschen

Telefoner: 443, 1657

Glöm ej

“PRALINEN“

Stadens enda specialaffär i
Konfektyrer. Kvalitetsvaror

Kungsgat. 16 (Nya Werml.-Tidn. hus)

TOKIO

Drottninggatan 14 (Scand Hotell) Karlstad.

Äkta orientalska varor.

Billiga priser.

Amatöralbum, Papeterier, Portföljer, Plånböcker och
Portmonnäer, Reservoirpennor, Skrivställ
i glas och marmor

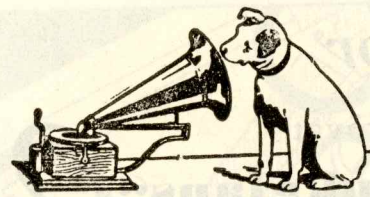
största sortering i

A.-B. Herman Anderssons Bokhandel

Telefon 221

Karlstad

Telefon 1157

"HUSBONDENS RÖST"

Husmödrar!

Låt även »Husbondens Röst» bli hörd i Edert hem någon gång då och då. Ni kommer att bli förvånad över vad han har att säga. En stor fördel är den autom. avstängningen. Vi demonstrera gärna i hemmen. I prislägen 130 och 145 kr.

A.-B. J. A. Gustafson, Musikhandel

Posthuset

Karlstad

Telefon 1007

J. G. Nymans Söner

Hagatorget, Karlstad

Telefoner: 196, 996

Affären etabl. 1882

I:a klass Kött-,
Fläsk- och Charkuteriaffär

God sortering av: Kött, fläsk, charku-
terier, delikatesser, konserver, ost, ägg,
smör m. m. - Modern kylanläggning.

Simanskys
LYXKAFFÉ

Kr. 1:45

för halvt kilogram. Denna utsökta
kvalité endast hos oss. Dagl. nyrostat
Ring 234 eller 1720. Vi hemsända

Vid inköp av
**Hattar, Mössor och
Pälsvaror**

Vänd Eder alltid till

Åbergs

Karlstad

Prinsessan

Märthas modell, Directoire
elegantaste matsilver

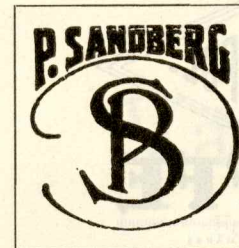
finnes i Karlstad endast hos

A.-B. Hovjuvelerarefirman

A. LANDSORT

Kungsgatan 20. Telefon 98

P. Sandbergs Kaffe

äger den eftersträ-
vade fylliga smaken
och det billiga
priset.

Ring: 69

**Allt för ett
delikat julbord**

finner Ni i

**CARL CARLSSONS
CHARKUTERIAFFÄR**

Klara 23, Karlstad

Tel.: 2064 och 2362

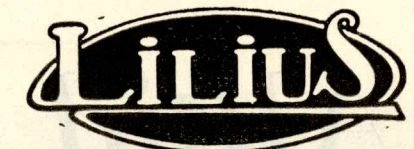
Observera de billiga priserna samt
det rikhaltiga lagret av:

Tärtapper, Pappersservetter, Julbordlöpare
m. m. Vid val av julpresenter glöm ej att se
nyheterna i Papper och Kuvert, Amatöralbum,
Fotografiramar m. fl. lämpliga presentartiklar

hos

ÅSBERGS

Kungsgatan 4, snett emot Saluhallen. Tel. 622

Fotomagasin & Ateljé

Allt inom det fotografiska. Japanska
och kinesiska varor lämpliga som presenter

Telefon 1032

Centralpalatset, Hagatorget

Lyxskodon utan

Lyxpriser

och Skodon för dagligt bruk
i högre kvalité än pris hos

Vera Skomagasin A.-B.

Posthuset

KARLSTAD

V. Torgg. 3

Tel. 456

DAVID PETTERSON

Tel. 921

Damer! Värdesätter Ni eleganta och
välsittande underkläder?

Om så är — gör ett besök hos undertecknad,
där Ni får beställa underkläder i just den kva-
litet, med den form och det garnityr, som Ni
själv önskar. Priserna understiga fabriksklä-
dernas. Strumpor, färdiga klädningar, silke-
trikå och charmeuse säljas till billigaste priser.

Önskar Ni själv sy Edra under-
kläder kan hjälp med måttag-
ning och tillskrifning erhållas

Anna Larsson
Mariedalsgatan 5

Vid komplettering
av Edert hem

vänd Eder till

**Harald Svenssons
Möbleringsaffär**

Tingvallagatan 17

Telefon 525

Undertecknad rekommenderar sitt
välsorterade lager av
Guld, Silver, 1:ma nysilvervaror

Viktor E. Johansson
Guldsmed

Telefon 957

Telefon 957

Drick ej mycket kaffe
men gott!

Alltid lika gott

är det kaffe, vars original-
förpackningar bära ovan-
stående inregistrerade
varumärke

AKTIEBOLAGET
ANDERS LÖFBERG
KARLSTAD

Värmländska julseder.

Folkminnesuppteckningar, insamlade och utgivna av

Anna Lundblad och B. M. Vifot.

Fryksdals härad.

Östra Emterviks socken.

Mårbacka.

Hemma hos oss firades julen på det gamla vanliga sättet, men några föremål, som då plockades fram, funnos inte, om man undantar litet julgransgrannlåt.

Några mera ovanliga julseder tror jag inte heller förekommo. Vi bryggde julöl, vi bakade en julkuse av vörtbrödsdeg, som gömdes till sänningstiden. Vi hade gåskakor av vetedeg med korinter till julbordet. En stor, rund pepparkaka med en initial på, också för julhögen, och dessutom pepparkakor för julgranen. Vi stöpte vidare grenljus, klädde julgran och klädde ut en julbock (en gubbe i vargskinnspäls).

Maten var den vanliga med dopp, lutfisk, gröt och smörbakelser.

Julklapparna utdelades först efter kvällsvarven. Kl. 6 nästa morgon for man till kyrkan, som var härligt upplyst med talgljus. Folk, som bodde långt borta i skogstrakten, använde bloss. Stockholm den 11 nov. 1928.

Selma Lagerlöf.

Lysviks socken.

Blombacka.

På förmiddagen lades sista hand vid städningen och bars in ved, *vevrå full*, så det skulle räcka hela helgen. Det koktes en stor *söggelgryta*, fläsk, kött, revbenspjäll, potatiskorv, fläskkorv, köttkorv och *tullkorv* (rullad). Till middagen äts av detta och doppades bröd i grytan samt dracks maltdricka till. Därefter drogs in stora halmkärvar och halmen breddes tjockt på golvet till

alla barns förtjusning, och vattnet till stora *jul-löjja* började värmas upp. Badkaret utgjordes av en stor *holk*, ett kar något mindre än ett bykar men högre. Först badades barnen två eller tre på en gång, sedan de vuxna. Barnen sattes därefter in i häcksängarna att vänta på julkvällsmaten. Alla de vuxna fingo, då de stego ur badet, en *stompskiva* (limpskiva) med en tjock ostskiva på samt en sup.

Julbordet dukades på stora bordet, vilket var täckt av en hemmavävd drällduk. Mitt på bordet lades *Bohlhel'n*, som bestod av en hel mängd bröd: (fig. 1). Först en stor kaka, som var bakad av *vörtstompdegen*. Ovanpå lågo två andra kakor bakade av siktmjöl med anis och fenkol. Den översta kakan var garnerad med *juläss*. Överst på högen låg en ost.

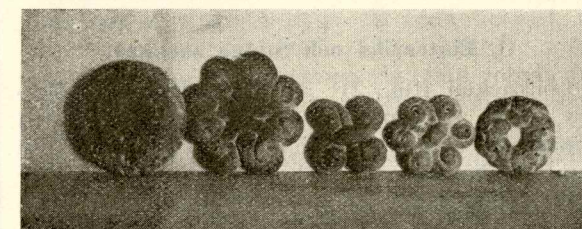

Fig. 1. Julbröd från Fryksdals härad.

Bohlhel'n låg kvar på bordet till Trettondagen, då den togs bort. Den stora vörtkakan grävdes då ner i havrebingen, där den fick ligga till *plog-anna*, då den togs fram och äts upp första dagen det såddes. Därför kallades den också *såkaka*. De båda andra kakorna ätos upp av husets folk. Och när husets karlar drogo ut på timmerkörning strax efter trettonhelgen, fingo de osten, som legat överst på julhögen, med sig i matsäcken. Matsäcken var en liten säck av hemvävt linne, och kallades *spelpåsen*.

Julkvällen åts lutfisk med potatis samt gröt, kokad av hemmalda havregryn. Till sist tog husbonden ett stort träfat och fyllde det med all sorts julmat och gick ut till hästar och kor, så att även de skulle få smaka julen. Halmen och badvattnet skulle vara kvar över natten.

På julforgonen reste de gamla och barnen till julottan. Men de unga, som stannade hemma, skulle under tiden bära ut badvattnet och halmen, sopa och göra fint samt *bara*, d. v. s. strö finhackat granris på golvet, och ha kaffet färdigt, när kyrkfolket kom hem. Från julottan kappäktes hem. Den av gårdsbönderna som kom först hem, skulle först få in sin gröda på hösten.

På annandagen reste alla de unga till kyrkan, och då firades alla *gässpé* i församlingen, med vigsel i kyrkan på förmiddagen, då det ibland kunde vara så många brudpar vid altaret, så altarrunden var full. Alla brudföljen sutto kvar i kyrkan under hela gudstjänsten. Varje brudfölje bestod alltid av sex personer, *bruafolket*, *följesfolket* och *smådrängarna*.

Varje jul sattes ut en vanlig nek till fåglarna, men hur en löcknek ser ut, vet ingen här, som jag frågat.

Meddelat av Agnes Blomberg, Blombacka, Lysviks socken, den 26 nov. 1929 genom Handl. Nath. Hedin, Sunne.

Sunne socken.

En gumma, som var 81 år gammal, kunde ej påminna sig något annat än de båda brödsorterna *poppkaka* och *korskaka*, men dem hade hon i gott minne. Bröden voro mycket stora. Poppkakan hade långa uddar.

Meddelat av Maria Johannesson, Bäckebron, den 24 nov. 1929, genom handlande Nath. Hedin, Sunne.

Ö. Emterviks och Sunne socknar.

Löckneken (fig. 2)¹ är tillverkad av änkefru Stina Mellman från Östmansby i Östra Emterviks socken, men torde vara att anse som Fryksändetyp, eftersom fru Mellman är född i hemmanet Bergeby, Fryksände år 1863. Den har i likhet med Sunneneken röda ylleband.

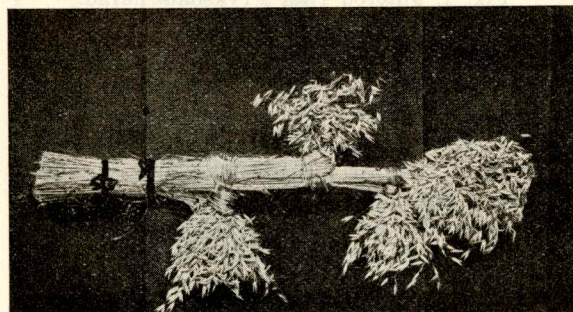

Fig. 2. Löcknek från Fryksdals härad.

Som regel kan man säga, att den enkelsidiga typen hör Klarälvsdalen till, från Norra Ny—Ransäter till Nyed, medan den dubbelsidiga är karakteristisk för Fryksdalen. Typerna kunna

Fig. 3. Löcknek från Fryksdals härad.

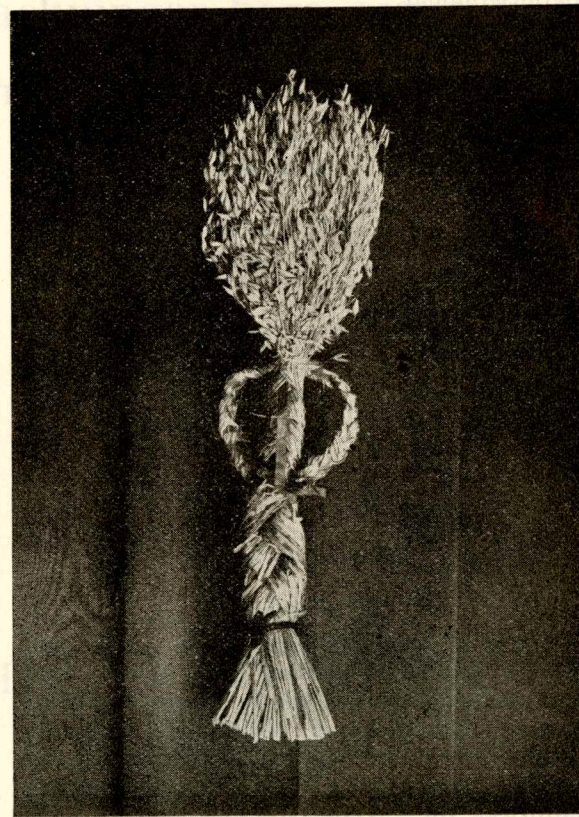

Fig. 4. Löcknek från Fryksdals härad.

ju givetvis variera. I Norra Ny skulle neken ha sju tovsar, medan den i Ransäter hade en tovs för varje kokreatur och två för fåren.

Den andra löckneken (fig. 3)¹ är av Sunnetyp och tillverkad av nu 82-åriga änkefru Maria Nilsson, född i Askersby, Sunne socken.

Den i fig. 4 avbildade löckneken² är tillverkad efter anvisning av änkefru Katarina Jansson i Maggeby, Sunne socken, som är född i Askersby, i samma socken år 1847.

Meddelat av handl. Nathan Hedin, Sunne, 3 nov. 1930.

Gillbergs härad.

Gillberga socken.

Det finns ett ordspråk från gamla tider, som säger: »Koka på julafton, så att det räcker till mid-sommarafton». Detta ordspråk var en uppmaning att fylla visthusbodarna med mat och dryckjom till jul, men ock en varning, att det icke fick misshushållas.

På julaftonen koktes en myckenhet kött, så att det skulle räcka för behovet under julen, men långt innan dess började naturligtvis julstöket. Det bryggdes, bakades och stöptes så långt ekonomien det tillät.

När julbordet var dukat och färdigt bjöd det också på en imponerande anblick. Det pryddes med hemstöpta ljus i tennstakar, men även vanliga träklossar med urborrade hål, fingo mången gång tjänstgöra som ljusstakar. Ett grenljus, med en arm för varje familjemedlem, fick ej saknas å julbordet. I många hem hade de mässingstakar med krusat papper på julborden, men någon särskild julkrona, har jag inte lyckats

Fig. 5. Julhög från Gillbergs härad.

¹ Tillhör Värmlands Museum inv. n:r VM 7773.

² Tillhör Värmlands Museum inv. n:r VM 5582.

spåra upp, ej heller julbocken känna de till. Bockar och kronor måtte icke ha använts i Gillberga, ty ingen vet något om det. Nu för tiden användas kronor av gran- och tallris, men det är väl ett modernt påfund. Då det stöptes ljus till jul, stöptes även julgransljus åt barnen, och dessa kallades *dankar*. Och på julbordet fick naturligtvis inte *julhögen* saknas. Den var en av julbordets viktigaste anrättningar, och bestod av diverse bakverk. (Fig. 5 och 6). På golvet hade man strött hackat granris och halm.

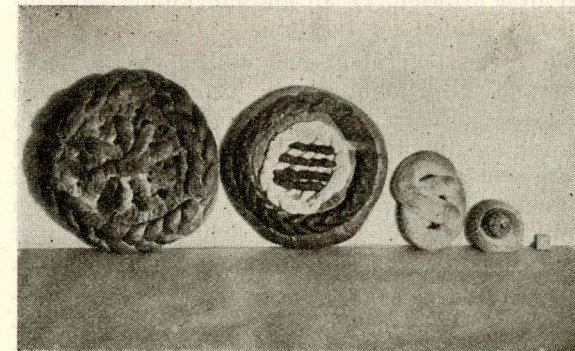

Fig. 6. Julbröd från Gillbergs härad

Den understa och största kakan i julhögen, *julkakan*, var rund och garnerad med en krans och en stjärna i mitten. Stundom användes pepparkaks- och småbrödsdeg till garnering, detta senare troligtvis mest i herrskaphem. Det finns två olika meningar om julkakan. Somliga säga att den åts på juldagen, efter hemkomsten från kyrkan, andra att den icke fick röras förrän efter trettonhelgen. Dessutom skulle finnas två stora kakor av rågmjöl, s. k. *plogannaskakor* eller *såkakor*. Den ena var en helt rund, vanlig kaka, och på den skulle ligga en liten hemost, den andra var mera utsirad. Dessa kakor gömdes i havrebingen till *ploganna*, då man letade fram dem och åt av dem. I en del hem förekom den seden, att den ena kakan ej skulle ätas utan strös ut med kornet för att gå god skörd. Vid ploganna började man vila middag, ty under vintern hade man ingen middagsvila i lanthemmen. Icke heller *hornoxen* eller *korsstompen* fick saknas i julhögen, ej heller andra kransar, kusar och pepparkaksgubbar, som man brukade bestå sig med allt efter råd och lägenhet.

Under bordet, eller också ute på förstugukvisten, sattes ett grötfat åt tomten. Även djuren ute i stall och ladugårdar skulle ha sin särskilda ranson på julaftonskvällen. Det var en mycket viktig sak.

Sedan det ätits på julkvällen skulle allt stå kvar, tallrikar och skedar, så att husmodern skulle ha det bekvämt på juldagsmorgonen. Inte heller sängarna bäddades, ty familjemedlem-

¹ Tillhör Värmlands Museum inv. n:r VM 7774.

marna skulle sova ut efter julottefärden, och den, som sov längst, fick bästa hälsan under året. Likaså fick den den bästa skörden, som kom först hem från kyrkan.

Annandagen gällde det att vara tidigt uppe, innan det var ljus, och utföra behövt arbete i stall och ladugårdar, varefter det skulle festas på *klengås* och *glögg*. Kanhända hade någon god vän varit före och gjort rent hos djuren, och då skulle även denne trakteras. Men hade man någon ovän — ja, då kunde det se mindre trevligt ut i uthusen, ty all gödseln kunde vara inkastad i stället för tvärtom.

Så fortsattes julen med festligheter i såväl herrskaps- som allmogehem. Runt Byälven lågo de stora gårdarna upplysta och strålade som sagoslott. Julglädjen stod högt i tak, och såväl unga som gamla roade sig av hjärtans lust. I allmogehemmen gick enkelt till naturligtvis, men vad som bjöds var gediget och pråktigt och över hela Gillbergadalen låg julstämning och julefröjd.

Dessa julseder ha nog förekommit litet varstans i Sverige, men de gamla säga att det brukats så även i Gillberga. Dock tyckas sederna ha varit en smula olika i hemmen, men därvidlag har ju välståndet spelat en stor roll.

Här avbildas en gammal *julhö*, en sådan, som jag tydligt minns från mitt barndomshem, och som varit vanlig i gamla tidens Gillberga. (Fig. 5 och 6). En mängd sådana högar delades då ut till husets tjänare och till fattiga. På de stora gårdarna fingo även statare och övriga underlydande var sin dylik hög.

Den stora runda kakan med sina krumelurer av olika slags småbrödsdeg skulle ätas på själva juldagen, då folket efter hemkomsten från jultottan hade sovit ut. Ytterst på kakan var en krans av pepparkaksdeg, de andra ornamenten voro alla möjliga slags fantasifoster.

Den runda kakan med pepparkaksdegen ovanpå är ett mycket gammalt bakverk, och jag minns den från gamla talmansgården (Nysäters gård), där den bakades till barnen varje jul av gamla fru Emma Erikson. I gamla tider intog den alltid en mycket framskjuten plats i julhögen. Den skulle då vara garnerad ovanpå med prov på alla slag av de småbrödsdegar, av vilka det bakades till jul. Den kakan skulle ätas på juldagen.

Den stora kusen däremot, den, som liknar en *lussekatt*, gömdes i rågen, och fick ätas först vid *ploganna*, som värlänningen säger. Den övriga delen av julhögen gömde tjänarna i sina skåp och kistor och åto därav, då lusten föll på. Till julhögen hörde också pepparkaksgubbar, och kunde det anskaffas någon liten ost att ställas på den vanliga kakan, *såkakan*, så vore det riktigt och bra.

Ganska långt tillbaka i tiden var den seden på lussemorgonen, att folket steg upp vid tretiden och då åt man en kraftig måltid, bestående av kokt potatis, korv, kött och fläsk. Där- emot förekom inte lussebruden så allmänt, och s. k. lussekatter voro inte heller vanliga. De, som senare användes, voro av den vanliga formen. Luciakronan var en vanlig enkel krans av lingonris.

Meddelat av fru Maja Bergvall, Värmlands-Nysäter, den 7 dec. 1928 och 19 nov. 1929.

Grums härad.

Nors socken.

Den i fig. 7 avbildade julhögen har bakats av fru Elvine Weinberg, född Pihlgren, Karlstad, så som den bakades i hennes hem Prästgården i Nors socken. Foto Nordiska museet.

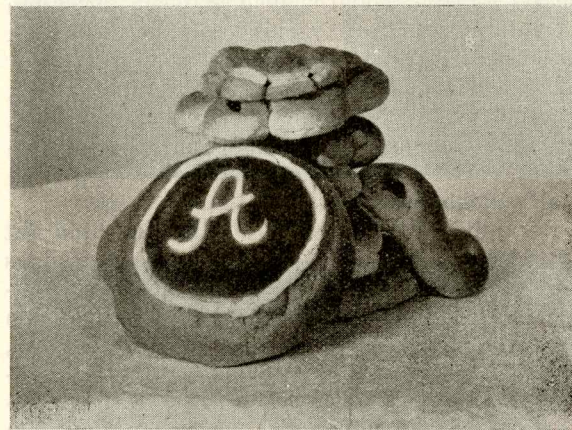

Fig. 7. Julhö från Grums härad.

Jösse härad.

Köla socken.

Till jul bakades en *julhö*, bestående av *snepekaka*, *ävsikt* och *julebroa* (fig. 8). Den skulle ligga kvar på julbordet till trettondagen. Ävsikt kakan bakades av det grova mjöl, som blev kvar i handsikten, när det siktades till *grann kaka*.

Meddelat av Edv. Olsson, Bälstad, Adolfsfors, den 11 jan. 1929.

Älgå socken.

Älgå gård.

En av julbordets viktigaste prydnader var grenljuset. Det kunde ha olika antal grenar i olika familjer, ty när detta ljus stöptes tillämpades den regeln, att ljuset skulle ha en gren för varje barn i familjen och en för husmodern i mitten. (Fig. 9).

Meddelat av fru Vivi Rosenswärd, född Rhodin, Arvika. Ett ljus av denna typ, stöpt av Karlstads Husmodersförening, tillhör Värmlands Museum. Inv. n:r VM 7781.

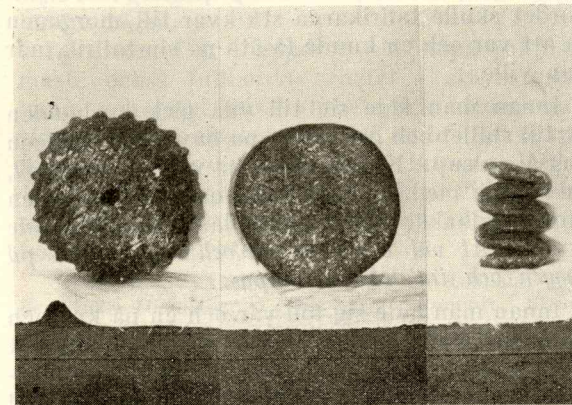

Fig. 8. Julbröd från Jösse härad.¹

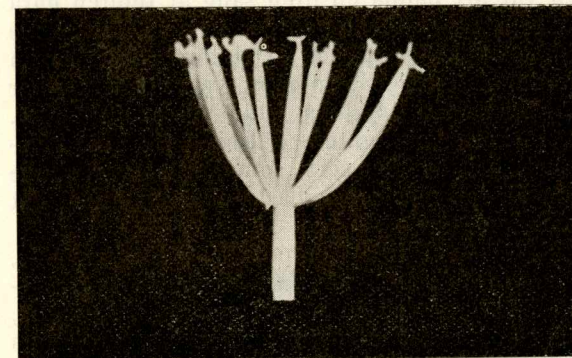

Fig. 9. Grenljus från Jösse härad.

Nordmarks härad.

Fig. 10. Såkaka från Nordmarks härad.

Såkakan bakades av tre slags mjöl vid julbaket. Den gömdes i bingen ända till våren. När plogen gick första fåran på våren, skulle körkarlen, när han kört ett stycke, sätta sig på plogåsen och äta *plommat* av bröd, som var bakat till jul, bl. a. *såkaka*, samt starköl och en sup. Hästarna fingo också en bit, liksom någon smula lades i första fåran. Det troddes bidra till god skörd det kommande året. Ovan

¹ Avgjutningar i gips, tillhöra Värmlands Museum. Inv. n:r VM 6193—6195.

avbildas en såkaka från Nordmarks härad. (Fig. 10)¹.

Meddelat av Edv. Olsson, Bälstad, Adolfsfors, den 11 jan. 1929.

Holmedals socken.

Gårdtveten.

Den i fig. 11 avbildade vasskronan² är från gården Gårdtveten i Holmedals socken, där man förfärdigade dylika till julen på 1890-talet. Ibland gjordes de av halm, eftersom det var ganska besvärligt att skaffa fin vass.

Meddelat av Signe Sterner, Töcksfors den 11 nov. 1930.

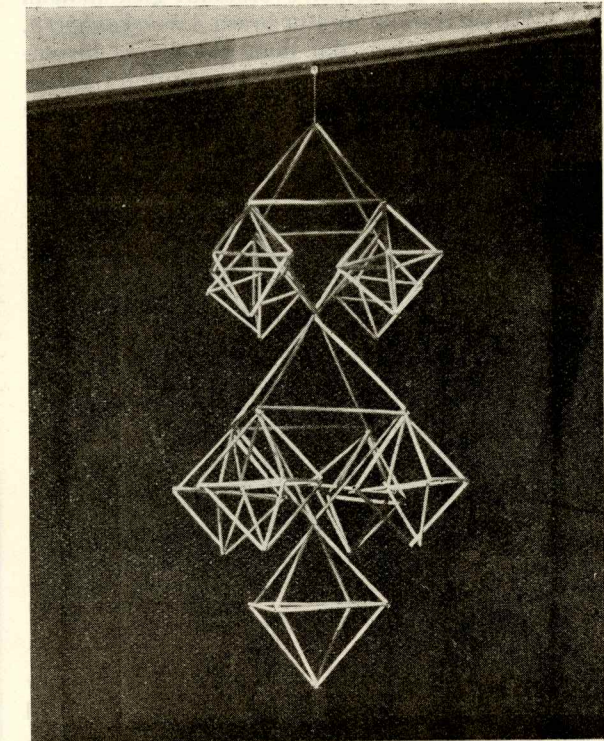

Fig. 11. Vasskrona från Nordmarks härad.

Järnskogets socken.

På julaftons morgon satte man först på den stora *smajargrytan* eller *suppegrytan*, innehållande kött, fläsk och korv, som skulle räcka till nyåret. Detta skedde tidigt på morgonen. Sedan skurades kök och förstuga och rengjordes allt, som inte förut hade gjorts rent. Köksgolvet beströddes med finhackat granris. I ottan satte husfadern ut julkärven åt fåglarna. Detta skulle ske så tidigt som möjligt, ty den, som först fick ut julkärven, skulle först få gjort *vårantimen* (vårarbetet), menade man. När husfadern kom in skulle han trakteras med *stomp* (limpa), ost och dricka på dukat bord. En sup hörde också till.

¹ Avgjutning i gips, tillhör Värmlands Museum. Inv. n:r VM 6192.

² Tillhör Värmlands museum inv. n:r 7776.

Till middagen lagades ingen särskild mat, utan man tog bröd och doppade gemensamt i spadet i den stora *suppegrytan*.

När detta var överstökad togs badkaret in i köket. Man värmdde vatten, band granris och *blaggarsblom* till en kärve, benämnd *lögekärven* och skällade denna, så att en vällyktande lut bildades, som man sedan badade i. *Blaggarsblommen*¹ borde man ha plockat på midsommaraftonen. Innan man klev ner i badkaret, skulle man emellertid ha styrkt sig med *aftasval* (eftermiddagsmål). Det var kaffe med skorpa, kaka och ring. När badet var överstökad gick man in och satte sig framför en stor brasa i *kökskammern*, rummet intill köket, där man ytterligare förplågades med en sup, ost och stomp. Spisen i denna kammare var öppen. Mot kvällen gjorde husmodern och pigorna i ordning julbordet. Det viktigaste på detta var tydligen julhögen. (Fig. 12).

Fig. 12. Julhöga från Nordmarks härad.

Denna bestod underst av en *sköningkaka* av samsiktat mjöl. Ovanpå kom en vetekaka med fläta runt om. Därpå lades ytterligare en vetekaka, som var något mindre. Den hade också fläta runt kanten och en tupp i mitten, varför den kallades *tuppekaka*. Överst kom vetebullar av olika form som enkla ringar, kringlor och kusar i korsform. Bruna pepparkakor lades till, och vid sidan hade man en avlång vörtlimpa. Var och en i huset skulle ha sin hög, som i de flesta fall var ganska försvarlig. Till julbordet hörde ett tregrenat, hemmastöpt talgljus. Maten, som dukades upp, bestod för övrigt av lutfisk och potatis, blodpudding och fläsk, gröt och mjölk. Gröten var kokad antingen av korngrön eller havre. Malt-dricka och sup hörde till. I senare tid tillkom även enebärdricka. Det dracks ur ett gemensamt tennstop eller laggat träkärl. Innan man gick till bords läste husfadern eller något av barnen den vanliga bordsbönen, som var intagen i katekesen. Detta skedde både före

¹ Troligen Kammomillblomma.

och efter maten. Sedan samlades alla till husandakt, då husfadern läste juldagens text och så sjöngs gemensamt en del julpsalmer. På julbordet skulle tallrikarna stå kvar till morgonen så att var och en kunde få äta på sin tallrik, när han ville.

Innan man lade sig till vila gick husbonden ut till stallet och gav hästarna havre och troligen också en sup. Korna skulle ha var sin *hövannel*, (höknippe med en halmviska omkring) samt en grov brödkaka. Över korna läste man följande strof: »*Ät väl och trivs väl och lägg mycke på ryggen och int' nå' på rompa*».

Innan man lade sig föll var och en på knä och läste sitt Fader vår. Under natten skulle ett långt hemmastöpt ljus stå och brinna. Det placerades i sin stake vid husbondens bädd och till skydd mot eldfara satte man en stekpanna under.

Det sista husmodern hade att göra på julaftonen var att bädda en liten säng åt tomten nära julbordet, så att han under natten lätt skulle kunna äta av julmaten. Det första man sedan gjorde på juldagens morgon var att leta efter ett korn nära tomtens bädd under julbordet. Detta korn var tomtens hälsning till husbondefolket, och av den sort, som kornet var, skulle man få den mesta och bästa skörden under det kommande året.

Så åt man fisk och potatis jämte smörgås, men dessförinnan hade var och en blivit trakterad med kaffe och dopp redan vid uppstigningen. Och sen bar det iväg till kyrkan. På hemvägen blev det kappkörning, ty den som först kom hem, skulle först få gjort *varantimen*, menade man.

Julkalasen begynte på annandagens eftermiddag och fortsattes till tjugonde-dag Knut. De äldre hade först sitt kalas, och kvällen efter bjöds ungdomen.

Meddelat av Sven T. Älveby, Järnskog, den 8 dec. 1928.

Uppteckningen är gjord efter berättelse av Anna Andersson från Loftslund i Järnskog samt Kristina Karlsson i Karsbyn, Järnskog, dels efter egna hägkomster, dels efter förfädernas berättelser.

De bruna pepparkakor, som höra till julhögen, äro formade med ett i trä skuret mått av primitiv form och hög ålder, som tillhör Järnskogs hembygdsgränd. Den avbildade julhögen är bakad av de båda ovannämnda.

Strömsmark.

Vid färden till julottan lyste man sig fram på vägen med *julbloss*. Trädet, varav blosset tillverkades, skulle fällas vid augusti nymåne, så lyste blosset klarare, och likaledes skulle trädet ha vuxit i en backslutning mot öster, mot solens uppgång. Detta ansågs välsignelsebringande, och blosset skulle i likhet med Betlehemsstjärnan lysa bäraren säkrare mot målet. Banden omkring blosset voro till antalet tre, fem eller sju, vilka tal ansågos heliga. Björkvidjorna skulle

också vuxit i en sluttning mot öster. När blosset skulle tändas, ställdes det på golvet och svängdes runt fem gånger. I den ända, som då kom uppåt, tändes lågan.

Den, som fick i uppdrag att stöpa julljusen, måste också fullborda arbetet i ett sammanhang, och intet annat arbete fick utföras samtidigt. Om så skedde blev det en hel del besvärigheter med ljusen under det de brunno. Djuret, som talgen togs ifrån, skulle slaktas vid nymåne, så lyste ljuset klarare. Grenljusen ansågos symbolisera treenigheten.

Meddelat av Axel Olsson, Boda pr Koppom, den 7 dec. 1928. Ovanstående bruk har förekommit i Strömsmark, västra delen av Järnskogs socken.

Nyeds härad.

Nyeds socken

Mangstorp.

Löcknek av havre¹ gjord av fru Karolina Johnson, Sutterhöjden, Nyeds socken, så som hon brukat göra den i sin ungdom i Mangstorp, Nyeds socken. Kände ej till om »omtagningarna» angivit kreaturens antal, men meddelade, att löckneken gavs åt kreaturen på *Lussemôra*. (Fig. 13).

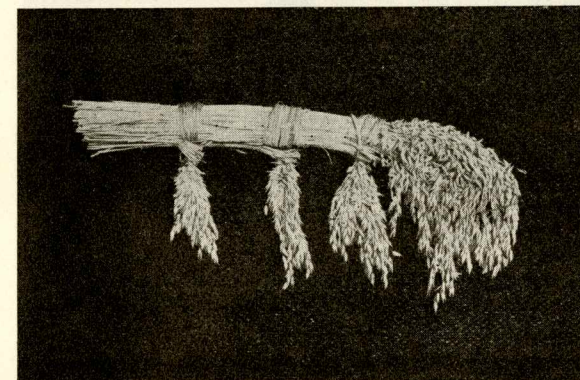

Fig. 13. Löcknek från Nyeds härad.

Näs härad.

Om seder och bruk i forna tider på Värmlandsnäs.

Sedan julslakten var överstökad, började brygden av det härliga malt-dricka, som man nu aldrig mer får smaka. Utan ölet blev det ingen riktig feststämning till jul.

Det fanns inte siktmjöl att köpa, allt mjöl måste handsiktas. Därvid använde man två slags siktar: stålsikt och florsikt. Den senare till det finare brödet. Av dricksämnet togs av

¹ Tillhör Värmlands Museum. Inv. nr: VM 8011.

till den s. k. *vörtlimpan*. I många hem bakades bröd av kliet, som siktades från mjölet. Så bakades rågröd och tunnbröd, som trädades på stänger, vilka upphängdes i taket till torkning. En finare sort, som kallades *knarvelbröd*, bakades i tunna kakor med ett hål i kanten. Dessa kakor hängdes upp med *knarvlar*, som gjordes av trästickor, vid pass 11 cm. långa med en skära på mitten, därom slogs ett par gamla solv, av vilka gjordes en ögla i vardera änden, och så trädades stickan genom öglan. Sedan trädades dessa hälkakor på två och två, och hängdes över en stång att torkas. Baket av mjukbrödet var ju det vanliga.

Tre dagar före jul, eller på Thomas-dagen, samlades alla socknens fattiga för att få sin julmat. De gamla mötte upp vid sockenmagasinet, dit kyrkvårdarna kommit för att dela upp julgåvorna. Från alla hushåll i socknen sändes efter råd och lägenhet kött, fläsk, korv, bröd, palt, ärter, gryn samt hemstöpta talgljus. Nu är denna vackra sed för längesedan slut, på grund av nyare tiders ändrade förhållanden.

På julaftons förmiddag skulle så mycket ved bäras in, att det räckte över de första juldagarna. Sedan hackades råghalm till grovt hackelse, som ströddes på golvet, och fick ligga kvar till tredjedag jul. Ät fåglarna sattes upp havrekävar.

Julsovlet sattes över elden, för att bli färdigt till dess man skulle doppa i grytan vid middags-tid. Julsovlet bestod av julsinka, revbenspjäll, rullsylta, kött, fläsk och korv. Potatiskorven kokades i särskild gryta. Även kokades kålrötter. Någon annan middagsmat serverades inte.

Vid 1—2-tiden på e. m. samlades husets medlemmar till *dopp i grytan*. Då öste man upp det feta spadet och lade bröd däri, men på många ställen doppades brödstyckena direkt i grytan. Så åt man av grytans innehåll och de kokta kålrötterna och drack dricka till. Vid 4-tiden bjöds på kaffe med dopp. För omkring 50 år sedan bakades inte småbröd hos allmogen. Detta köptes hos handlandena. Efter detta dukades julbordet och därpå saknades ej *julhögen*. Denna bestod av först en tjock kaka, som lades mitt på bordet. Ovanpå denna lades två krokiga limpor, därpå *juloxen*, och överst julosten. Denna julhöga skulle ligga kvar på bordet till tjugonde-dag Knut. Därjämte sattes grenljus och andra ljus på bordet — hemstöpta talgljus.

Kreaturen skulle också ha sin beskärda del av julfågna. Hästarna fingo var sin kappe havre, korna var sin havrekärve. Varje ko tilltalades med det vanliga: »*Ät väl, trivs väl, ät mjög i bena, och kotte på reva, då ä julkväll i kväll*». På juldagens morgon fingo hästarna var sin sup på havren.

Julkvällens mat bestod av stuvad lutfisk med potatis samt därefter havregrynsgröt kokt av hemmalda gryn. Gröten serverades på tallrikar med en smörhåla i mitten, samt kanel strödd över.

Juldagens middag bestod av kål, skinka, revbenspjäll, korb samt potatis och rotmos. Rotmos serverades upplagd till försvarlig höjd på fat, garnerad med finstött kryddpeppar i ränder runtom. Efterrätten bestod vanligen av saftkräm. Efter middagen gingo alla till vila, och man steg inte upp förrän i skymningen.

Juldagen på kvällen bestod maten av smörgåsbord, varm dricka med sirap och brännvin uti samt ost och limpa skurna i tärningar. Annandagens mat var i regel densamma som på juldagen. Men bruna bönor serverades i stället för rotmos. Till efterrätt vanligen fruktsoppa.

Upptecknat av *En gammal husmor från Värmlands-Näs 1928.*

Älvdals härad.

Ekshärads socken.

Tillverkare av halmkronan¹ (Fig. 14) är Per Larsson, Rang, Nore. Halmkronor skulle enligt hans utsago ha förekommit i Embtjörk, Tönnet, Byn, Nore, Elfdebäck. Formen var densamma överallt, men i Embtjörk hade man urblåsta ägg på halmpiporna i stället för röda lappar. Det

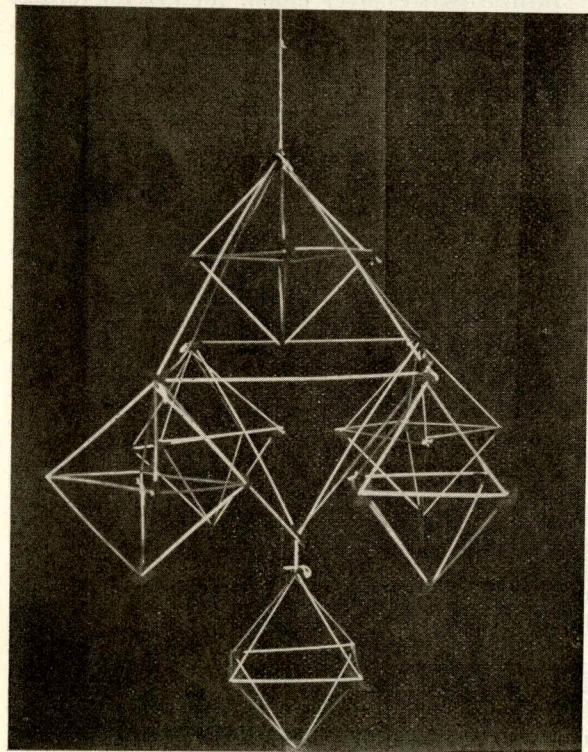

Fig. 14. Halmkrona från Älvdals härad.

¹ Tillhör Värmlands Museum inv. n:r 7775.

tycks som om halmkronor förekommit i byarna utefter älven, däremot minns ingen, att de funnits t. ex. i Skoga eller Hola, d. v. s. de byar, som ligga väster om den höjdsträckning, som skiljer den egentliga älvdalen från den övriga delen av socknen. Löktnekar äro däremot kända över hela socknen; de kunde dock ha olika form. Så berättas att man i Byn band sin löktnek med nedhängande tofsar till skillnad från den, som står beskriven i Keylands »Julbröd, julbockar, Staffansrim». Det skulle ju vara lika många tofsar som djur i ladugården, och på julkvällen skulle varje djur ha en tofs.

Julbockar ha också förekommit här. En annan sed, som berättats mig från Skoga, var, att man vid julbaket bakade bröd i korsform, som sedan lades ut överallt i uthusen »till de vise männen».

Meddelat av fröken Signe Borlind, Nygård, Ekshärad, den 12 nov. 1930.

Gustav Adolfs socken.

De i fig. 15 avbildade julbröden ha bakats av fröken Edith Samuelson, Domprostgården, Karlstad. Typen från hennes hem Uddeholmshyttan i Gustav Adolfs socken.

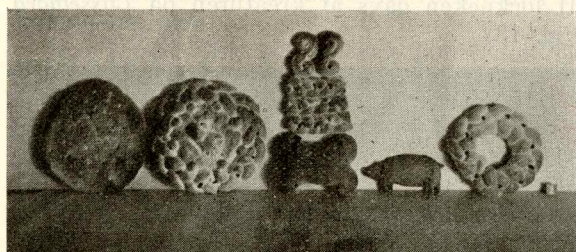

Fig. 15. Julbröd från Älvdals härad.

Norra Finnskoga socken.

Den i fig. 16 avbildade julrönnen har förfärdigats av Britta Olsson, Haga, Sysseleback, Norra Finnskoga, som omtalat, att man förr brukade placera en sådan på gödselstacken. Den skulle julkvällen sättas dit av vallpigan.

Julrönnen är förfärdigad av en avlövad mindre rönn, vars grenar förenats med tre tvärsålar. Den är prydd med av halm flätade fyrkanter, vilka ytterligare smyckats med papperstovsar i bjärta färger och med små havrenekar. Julrönnen hade i allmänhet en höjd av ett par tre meter.

Meddelat av fru Anna Lundblad, Karlstad, sept. 1930.

¹ Tillhör Nordiska Museet, som välvilligt ställt fotot till förfogande. Å Värmlands Museum förvaras en liknande julrönn (Fig. 17), vars grenar hopbundits i en bäge. Även denna är tillverkad av samma person, som uppgivit, att denna senare typ lär vara från Dalby socken. Inv. n:r VM 8059.

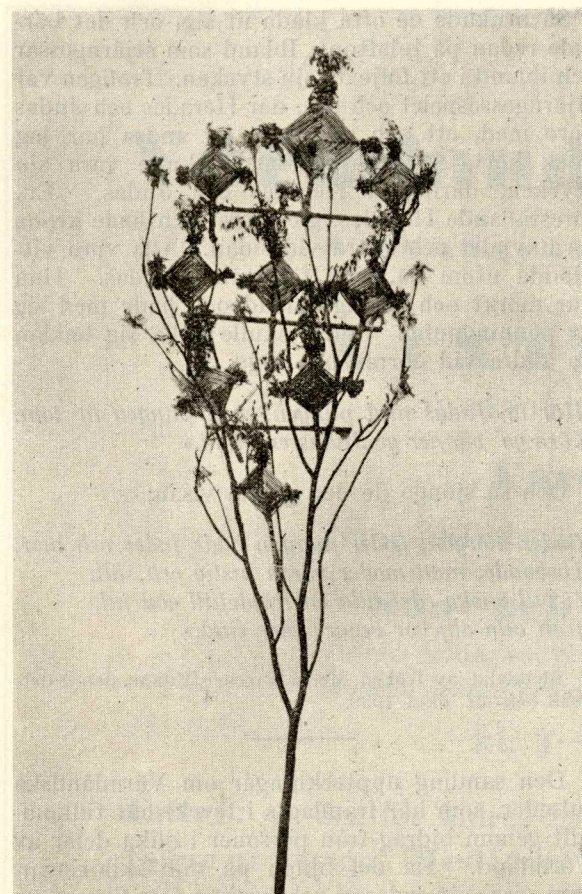

Fig. 16. Julrönn från Älvdals härad.

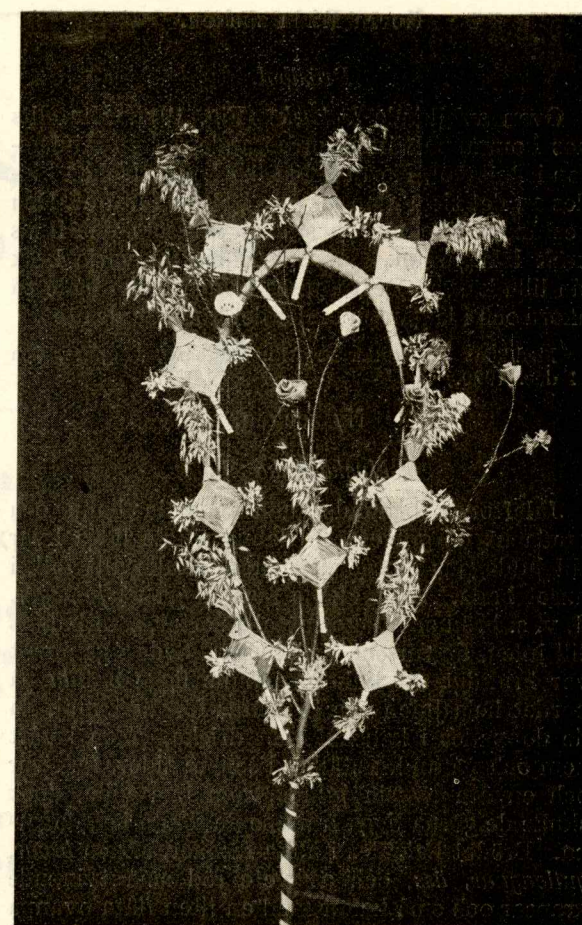

Fig. 17. Julrönn från Älvdals härad.

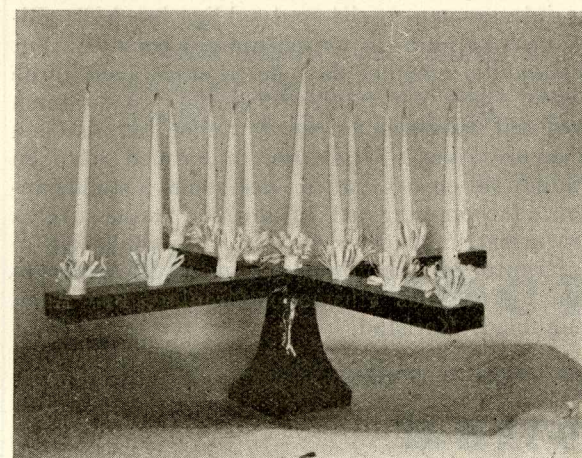

Fig. 18. Ljusstake från Älvdals härad.

Långflon.

Den avbildade julljusstaken¹ (Fig. 18) har förfärdigats efter anvisning av fröken Karin Larsson, Karlstad, som meddelat, att denna typ an-

¹ Tillhör Värmlands Museum. Inv. n:r VM 7777.

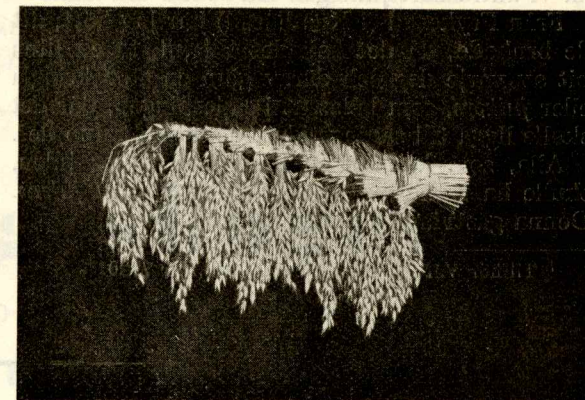

Fig. 19. Löcknek från Älvdals härad.

vändes på julbordet i hennes hem i Långflon, Norra Finnskoga. Staken har plats för tretton ljus. Man kunde alltså räkna *sju* ljus i varje korsarm.

Hennes fader, Lars Larsson i Långflon, kallades »Värmlands siste björnjägare».

Norra Råda socken.

Prästbol.

Ovan avbildade *löcknek*¹ (Fig. 19) har bundits hos kommunalnämndsordföranden Emil Andersson i Prästbol, Norra Råda socken. Neken bindes av det sista man *tar opp* i åkern för året. Den består av lika många småkärvar som det finns kråk i la'gården. På julkvällen får varje kråk sin lilla kärve. Detta anses bringa lycka både på åkern och i la'gården under det kommande året.

Meddelat av skollärare Alb. Hagberg, Hagfors, den 14 dec. 1929.

Ny socken.

Nyskoga kapell.

Julaftonen brukade man taga in halm och breda ut på golvet och denna skulle ligga kvar till juldagens morgon. Och så skulle allt folk i huset bada. Så brukade man lägga ut *julhögar*, d. v. s. bröd och kakor av alla sorter, som bakats till julen, åt var och en i huset. Sedan gammalt var brukligt att kakorna skulle ligga *orörda* på bordet hela julen och inte ätas förrän 1 maj, då de doppades i kallskål eller dricka. Men i vårt hem och på andra ställen i senare tider, fick var och en äta av sin *julhög*, som han ville, dock skulle de gärna ligga framme de första helgdagarna. Brödet bakades i olika fasoner, såsom *broar*, *gullvagnar*, *äss*, och av vetebröd små tvinnade kransar och små kakor med en liten fläta ovanpå runt om och russin instuckna. Allra underst i högen låg en vanlig kaka.

I vårt hem, prästhemmet i Nyskoga kapell, ha vi alltid haft *julhögar* och bruka det ännu.

Från Frykerud (i Kils härad) har jag hört, att de brukade, då det bakades till jul, ta en liten bit av varje deg och därav göra en stor kringla eller *julkors*, som lades ut i sädesbingen, där det skulle ligga till säningstiden, då man åt upp det.

Alla, som kommit in i ett hus under julen, skulle ha traktering. »*Ingen fick bära ut julen*». Denna gästvänliga sed är ju ännu kvar.

¹ Tillhör Värmlands Museum. Inv. n:r 7720.

Så brukade de ofta kläda ut sig, och det började redan på julafton. Ibland som stjärngossar och ibland i ett följe av sju stycken. Troligen var stjärngossespelet och det, där Herodes och Judas voro med, ett och samma. Av andra har jag dock hört, att stjärngossarna skulle vara sju stycken, däribland Herodes och Judas. En, föreställande Herodes, gick först och hade krona på huvudet och svärd vid sidan. Alla voro vitklädda utom en, som föreställde Judas. Han var mörkt och ruskigt klädd och hade med sig en penningpung. Judas skulle hålla sig bakom de andra vid dörren och säga:

»Här är Judas med pungen, men pungen är tom.
Kära go' vänner ge Judas en slant.»

Och så sjöngo de den gamla visan:

»Goder morgon, goder morgon både fader och mor.
Husbonde, mattemoder varen lustig och säll.
Vi vill önska eder alla en fröjdefull god jul,
ifrån alla olyckor bevara eder Gud.»

Meddelat av fröken Marja Bjerner, Edane, den 3 dec. 1928 och 27 okt. 1930

Den samling uppteckningar om Värmländska julseder, som här framlagts i tryck, har tillkommit genom bidrag från personer i olika delar av Värmland. En del bjuda på miljöskildringar, som visa, att sederna och bruken förr liksom nu varierade i någon mån i olika trakter och hem, beroende på olika levnadsförhållanden. Andra ha intresse genom sitt rent sakliga innehåll. Bidragens karaktär av primäruppgift har avskiktligt bibehållits, emedan de i detta skick bäst torde kunna tjäna vår folklivsforskning. Av samma skäl har materialet ordnats under härads- och sockenrubriker. Utgivarna få härmed rikta en vädjan till en och var att insända nya meddelanden, i förhoppning att i framtiden kunna utgeva en fortsättning på denna materialpublikation.

Eventuella bidrag kunna sändas till ordföranden i Karlstads Husmodersförening, Fru Anna Lundblad, Karlstad.

Värmlands Museum

å Sandgrund, Karlstad

V I N T E R T I D

1 oktober—30 april

Vardagar

(utom måndagar) kl. 11—3 e. m.

Sön- och helgdagar

(utom Juldagen, Nyårsdagen, Trettondedagen, Långfredagen och Påskdagen)

kl. 1—4 e. m.

Entré: 50 öre för äldre, 25 öre för barn. För skolgrupper 15 öre pr person. **Medlemskort**, berättigande även till årsboken "Värmland förr och nu", 5 kr. **Årskort** till museet kr. 3:— för äldre och kr. 2:— för barn.

Önskar någon bese museet å andra tider än de ovan angivna, må anmälan göras pr tel. 1419 eller hänvändelse ske hos vaktmästaren (ringklocka vid huvudingången). Entréavgifterna äro då de dubbla.

Mariebergsskogen

under tiden 1 nov. 1930—31 jan. 1931 hålles

Kaffestugan

öppen för servering **onsdagar** och **lördagar** kl. 3—9 e. m.

Kom ihåg kaffestugans goda kaffe och gräddvåfflor.

TRIKÅMAGASINET

Drottninggatan 12, Karlstad. Telefon 664

Specialaffär i

TRIKÅVAROR

Rikligaste urval i Flickklädningar, Gosskostymer, Sweaters och Pull-overs, Barnstrumpor och Underkläder. *Alltid senaste nyheter*

KRONBRÖD

Brödet med den goda rågsmaken

Nederlag i Karlstad hos Fr. Peterson, tel. 607 och 107

A.-B. Wilh. Bäckman, Karlstad

försäljer till dagens lägsta priser i parti och minut

Färger, Fernissor, Oljor, Kemikalier, Fiskleverolja

m. m. och alla sorters

Målerimaterialier samt tillverkar Tavelramar

Rikstelefon: 74 och 1674

David Boman

Karlstad

RAM- och
KONSTHANDEL

Telefon 907, 1685

Etsningar, gravyrer, skulpturer m. m.
Fotoramar och speglar i största sortering

M. Rahlén & C:o

Karlstad

Pälsvaror

Hatt- och Mössaffär

rekommenderas

Goda varor. Humana priser. Tel. 154

JULKLAPPARNA

bli billiga, inköpta hos

J. Nilsson & C:o, Garn- & Manufakturaffär

Telefon 474

HERRHAGEN

Telefon 474

Stor sortering av för julpresenters lämpliga artiklar

Öka hemtrevnaden! genom att förse Edert hem med

Moderna möbler

och

Vackra mattor

från

Walfrid Svensson & C:o, Karlstad

Kungsgatan 4 (snett emot Saluhallen). Telefoner: 121 och 891

För julbordet!

Sockersaltade Skinkor, hemlagad Julkorv, Syltor och Pastejer, rökta Skinkor, rökt Medvurst, Kalkoner, Gäss, Ankor, Fågel, Konserver och Delikatesser, Färska och rökta Renstekar

Charkuteriaffären

Järnvägsgatan 4

Nyheter i Damkappor

Kapp- och Klädningstyger
i siden, sammet och ylle

Strumpor, Vantar, Paraplyer, Väskor, Gardiner

m. m. Alltid billiga priser hos

Asperén & Jönson

Karlstad. Telefon 247

Malmbergs Antikhandel

Drottninggatan 9, Karlstad

Telefon 2474

Köper, säljer, värderar, renoverar
alla slags antikviteter

C. J. Svenssons Bosättningsaffär

Telefon 404

Lager av:

Glas, Porslin, Koppar, Nickel, Nysilver,
Elektr. Armatur, Prydnadsartiklar m. m.

Använd **Sparkasseräkning**

för Edra hushållspengar, som då bättre räcka till;
för regelbundna månadsinsättningar till hyror, skatter
försäkringspremier, räntor, amorteringar o. d.
för uppmuntran av Edra barns sparsamhet med hjälp
av hemsparbössor.

Öppna Eder sparkasseräkning hos **Jordbrukarbanken**

EGO-Kaminer

Sätt in EGO i Edert hem och Ni får
den billigaste och behagligaste värmen

Aktiebolaget Ekonomisk Värme

Telefon 480 Karlstad Telefon 480

Den bästa julklapp

är inköp av

en livränta eller en kapitalplacering

Wermlands Ränte- och Kapitalförsäkringsanstalt

Kontor: Elvgatan 3, Karlstad

Vid köp av

Antika saker

vänd Eder med förtroende

till

Heléns Antikaffär

V:a Torggatan 3, Karlstad. Tel. 1562

Hushållsartiklar

av Aluminium, Koppar och Rostfritt stål

Hushållsvågar, Manglar

Vridmaskiner

Många nya, praktiska artiklar för köket

Nygren & Ählin A.-B.

Järnhandel, Karlstad

Över 2,300

husmödrar i Karlstad köpa sitt behov
av varor i egna butiker och göra däri-
genom stora besparingar.

Är Ni en av dessa?

varom inte så vänd Eder till närmaste
Kooperativa butik, där upplysningar
lämnas om medlemskap o. d.

Karlstads Kooperativa